

Jaarrapportage 2019

Tekstuele toelichting

COLOFON

Jaarrapportage De Groenzoom

Beheercombinatie De Groenzoom

STATUS
VERSIE
DATUM

DEFINITIEF
3.0
20-03-2020

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	2
INHOUDSOPGAVE	3
1 INLEIDING	5
Samenvattend 2019	6
Leeswijzer	7
2 OBJECTEN	9
2.1 Algemeen	9
2.2 Natuurtypen	12
2.3 Overig groen	29
2.4 Beplanting	29
2.5 Water en oevers	29
2.6 Infrastructuur	30
2.7 Terreinmeubilair	30
2.8 Civiele kunstwerken	31
2.9 Schoon	31
3 PROCESSEN	32
3.1 Procesmanagement	32
3.2 Technisch management	35
3.3 Omgevingsmanagement	37
3.4 Organisatiemanagement	42
BIJLAGEN	43

1 INLEIDING

De natuur als buur, lokaal en betrokken:

- *Ontwikkelen van de karakteristieke natuurwaarden voor dit gebied in een herkenbaar cultuurlandschap;*
- *Recreatief gebruik door de regio in uiteenlopende vormen faciliteren en stimuleren;*
- *Medewerkers (met een afstand tot de arbeidsmarkt) uit de omgeving kansen bieden zich persoonlijk te ontwikkelen;*
- *Lokale betrokkenheid stimuleren door samenwerking met partners uit de omgeving.*

Bovenstaande speerpunten zijn de aanvang van het Mission Statement dat Beheercombinatie De Groenzoom na opdrachtverlening heeft opgesteld. Ook in het vierde jaar waarin wij De Groenzoom beheren zijn dit de speerpunten geweest waar wij samen met de omgeving de handen voor uit de mouwen hebben gestoken. In dit beschrijvend jaarverslag leest u meer over het beheer in 2019 en geven wij een doorkijk naar de komende jaren.

Beheer van natuur vraagt om continuïteit. Waar nodig sturen we bij. Als bijsturing van het beheer plaatsvindt gaan we hierover in gesprek. We leggen te maken keuzes voor en leggen gemaakte keuzes uit. Op die wijze werken we gestaag aan rijke flora en fauna in De Groenzoom.

De samenwerking met betrokkenen in het gebied verliep ook in 2019 naar tevredenheid. Gevraagd en ongevraagd krijgen we advies en gaan we in gesprek. Vanuit het gebruikersplatform is bijvoorbeeld het signaal gekomen dat gebruikers meer geïnformeerd willen worden over De Groenzoom. Wij geven daar graag invulling aan en hebben daar diverse ideeën bij. De nieuwe website is hiervoor een mooi medium. Deze biedt ook het gebruikersplatform en betrokkenen de ruimte hun eigen informatie te delen. Tevens zoeken we de wisselwerking op door gebruikers te vragen over welke onderwerpen nog informatie gemist wordt. In 2020 halen we op diverse wijze deze en andere informatie op, onder andere via een enquête en recreatiemonitoring.

De Groenzoom zien wij groeien en bloeien, niet alleen letterlijk door de aanwezige flora maar ook figuurlijk betreffende fauna en betrokkenheid van de omgeving. In 2020 verzamelen we de gegevens op basis waarvan wordt beoordeeld of met de gezamenlijke inspanningen de vooraf voor de eerste zes jaar onderhoud gestelde doelen gerealiseerd zijn. Zijn de ontwikkeling van flora en fauna, de betrokkenheid bij het gebied en de duurzame doelstellingen voldoende behaald om de prettige samenwerking voort te zetten? Het jaarverslag dat wij in 2020 aanbieden, biedt de benodigde informatie om hier het gesprek over aan te gaan.

Afbeeldingen opgenomen in dit verslag zijn van © Cor Noorman, tenzij anders vermeld.

SAMENVATTEND 2019

Na in 2016 het gebied te hebben leren kennen en in 2017 in te hebben ingezet op het leren kennen van de omgeving en het vergroten van de betrokkenheid, zijn in 2018 diverse eenmalige maatregelen opgepakt. Door deze maatregelen is de ruimtelijke kwaliteit en diversiteit in het gebied verder toegenomen. In 2019 is het verder uitdragen van het gebied gestart, dat onder andere, door diverse activiteiten in het gebied vorm heeft gekregen.

Beheer en onderhoud

De diverse natuurtypen ontwikkelen zich ieder op zijn eigen wijze. In algemene zin gaat dit naar tevredenheid. Bijzonderheden en aandachtspunten zijn onderstaand toegelicht.

In 2019 heeft voor de eerste keer beheersing van de populatie ganzen plaats gevonden. Uit tellingen de afgelopen jaren is gebleken dat het aantal ganzen in De Groenzoom verdubbeld is. De omvang van de populatie ganzen is van invloed op de ontwikkeling van andere natuurwaarden. In 2019 zijn eieren uit nesten verwijderd om de balans te bewaren. De eerste telling laat het effect zien. Op lange termijn (circa 5 jaar) kan echter pas worden bepaald wat de effecten zijn en de balans gevonden wordt, aangezien veel uitwisseling plaats vindt met aangrenzende gebieden.

In 2019 was het aantal broedparen in De Bergboezem beduidend lager dan in voorgaande jaren. Mogelijke oorzaken zijn de geluidsoverlast van hei- en andere bouwwerkzaamheden op het aangrenzende bedrijventerrein, de toename van fietsverkeer op het in 2017 in gebruik genomen fietspad, toename predatie door vogels uit omliggend bebouwd gebied en de fluctuatie van de plas-dras. In 2019 zijn maatregelen genomen om deze plas-dras beter te kunnen reguleren, in 2020 worden deze verder gefinetuned. De ontwikkeling van het aantal broedparen moet op lange termijn worden gevolgd.

Op de kade van de Ruyvense Vaart is de begroeiing door distels sterk toegenomen. Dat geldt ook voor aangrenzende percelen. In 2020 zetten we in op extra maaiwerkzaamheden om deze toename een halt toe te roepen.

In 2019 is een deel van het glanshaverhooiland eerder gemaaid om de ontwikkeling van kruiden te stimuleren waardoor op middenlange termijn betere leefomstandigheden ontstaan voor onder andere vlinders en weidevogels. Maaien in het broedseizoen roept echter weerstand op. Daarom zijn nadere afspraken gemaakt om onduidelijkheid in 2020 te voorkomen en toch te sturen op de ontwikkeling van de gewenste vegetatie.

Het vochtig hooiland ontwikkelt zich voor een klein deel tot rietland. Daarnaast is stagnerend regenwater aanwezig door verdichting van de bodem. Voorgesteld wordt deze omstandigheden als kans te benutten en de diversiteit te vergroten. De specifieke doelsoorten voor het vochtig hooiland komen niet tot ontwikkeling. De alternatieve biotopen die zich ontwikkelen zijn naar onze mening van meerwaarde voor De Groenzoom.

Betrokkenheid

Communicatie is belangrijk om de betrokkenheid verder toe te laten nemen en De Groenzoom uit te dragen. Daarom is in 2019 onder andere de nieuwe website gelanceerd. Dit biedt zowel de beheercombinatie als het gebruikersplatform de mogelijkheid informatie aantrekkelijk te delen. Daarnaast doen we dit vanuit het informatiepunt en tijdens activiteiten die wij organiseren zoals natuurexcursies, de natuurwerkdag en de compostdag.

Steeds meer treden we als beheercombinatie faciliterend op. We ondersteunen in meer of mindere mate bij activiteiten en initiatieven in het gebied, zoals de realisatie van het tolhek, de uitgifte van de Big Five van De Groenzoom en de Culturele Wandeling. Initiatieven en activiteiten die door de omgeving worden ontwikkeld en gedragen, wat aantoont dat het gebied van waarde is voor zijn omgeving. De beheercombinatie wijs deze

partijen de weg naar gemeenten en andere betrokken partijen, faciliteert met materiele ondersteuning en advies of levert uit te delen gadgets aan. De betrokkenheid van de initiatiefnemers is groot, met hun initiatieven dragen ze De Groenzoom uit waardoor deze onder de aandacht wordt gebracht en de bekendheid en betrokkenheid toeneemt.

Duurzaamheid

Belangrijk duurzaamheidsaspect zijn de kringlopen. Gras dat we maaien wordt zoveel mogelijk verwerkt en benut in de omgeving. Hetzij als strooisel voor (biologische dynamische) stallen of als bemesting in de vorm van compost (lokaal gecomposteerd). Jaarlijks proberen we dit weer een stap verder te brengen, zodat reststoffen steeds meer waarde krijgen.

Organisatie

Beheercombinatie De Groenzoom werkt met een vast team. De organisatie heeft in 2019 geen wijzigingen ondergaan.

LEESWIJZER

Beheercombinatie De Groenzoom verzorgt sinds begin 2016 het beheer van De Groenzoom in opdracht van de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. Wij informeren jaarlijks graag alle betrokkenen over de ontwikkelingen in De Groenzoom. Op de eerste plaats betreft dit zowel de bestuurlijke als ambtelijke betrokken opdrachtgevers, die de taak hebben de ontwikkelingen in De Groenzoom op de voet te volgen en te controleren of wij onze afspraken na komen. Ten tweede de betrokkenen uit de omgeving verenigd in het gebruikersplatform, maar ook de lokale verenigingen, vrijwilligers en omwonenden. Doelstelling is u te informeren zodat draagvlak en betrokkenheid toeneemt.

Om alle betrokkenen volledig te informeren bestaat het jaarverslag uit twee delen:

- eisen-jaarverslag, waarin per eis in het contract bondig de resultaten van 2019 zijn beoordeeld en vooruit gekeken is naar 2020 en verder. De logboeken die de Beheercombinatie gedurende het jaar bijhoudt ondersteunen dit eisen-jaarverslag. Op basis van dit deel van het jaarverslag toetst de opdrachtgever of aan de eisen is voldaan. Dit deel is ter toetsing door de opdrachtgever.
- beschrijvend jaarverslag, waarin de bevindingen van Beheercombinatie De Groenzoom gedurende 2019 zijn toegelicht inclusief afwijkingen en bijzonderheden. Dit document is een nadere toelichting op het eisen-jaarverslag en brengt voor alle betrokkenen de ontwikkelingen in De Groenzoom in beeld.

In dit beschrijvend jaarverslag zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- objecten: voor alle aanwezige elementen in De Groenzoom waarvoor de Beheercombinatie verantwoordelijk is, zijn achtereenvolgens de eisen, waarnemingen en ontwikkelingen beschreven.
- processen: de Beheercombinatie heeft diverse taken. Zowel richting opdrachtgever, betrokkenen, beheerproces als interne organisatie zijn afspraken gemaakt die uitgevoerd en aangestuurd moeten worden. Het jaarverslag geeft inzicht in de ontwikkelingen op deze gebieden.

2 OBJECTEN

Met de objecten worden alle fysieke, in het gebied, aanwezige elementen die vallen onder het beheer van Beheercombinatie De Groenzoom bedoeld. In deze jaarrapportage zijn de gestelde eisen opgenomen. Vervolgens zijn de waarnemingen en ontwikkelingen beschreven. Op basis daarvan zijn voorstellen gedaan om het beheer de komende jaren verder vorm te geven. Allereerst is een algemene inleiding opgenomen.

2.1 ALGEMEEN

Per object is / groep objecten zijn het uitgevoerde onderhoud en de behaalde resultaten beschreven. Dit is afgezet tegen de te behalen doelstellingen en gestelde eisen. Per object is daarvoor de onderstaande tabel gebruikt:

Contracteis	Contracteis
Beoordeling 2019	Resultaten metingen en bevindingen
Uitgevoerd beheer	Uitgevoerde werkzaamheden incl. verpachtingen
Benodigd beheer	Doorkijk, wat gaat de Beheercombinatie De Groenzoom doen om eis te realiseren

Het uitgangspunt is het beheerplan waarin maatregelen en eisen zijn beschreven. Indien is afgeweken van het beheerplan, is een nadere toelichting opgenomen. De resultaten van het beheer geven inzicht in de ontwikkeling van natuurtypen en het behalen van de gestelde (beeldkwaliteits)eisen. Deze gegevens komen voort uit frequente veldbezoeken ter beoordeling van de ontwikkeling van de natuurtypen, wekelijkse beoordeling tijdens rondgangen van de beheerder en twee kwaliteitsmetingen van de beeldkwaliteit in juli en oktober 2019. Zowel de beoordeling voor 2019 als het gevoerde beheer geven input om het beheer in 2020 uit te voeren en mogelijk verbeteringen door te voeren.

Algemene aandachtspunten

Enkele algemene aandachtspunten en constatering hebben betrekking op de gehele Groenzoom. Deze zijn bij het beoordelen van de resultaten van 2019 wel van belang.

Ganzen

In de zomer (juli) verblijven in Nederland (zo goed als) alleen ganzen die hier ook broeden. Het overgrote deel van deze in Nederland broedende vogels voltooien hun jaarcyclus in of nabij hun broedgebied. Deze ganzen worden overzomerende of zomerganzen genoemd. In de winter worden de zomerganzen in Nederland aangevuld met veel grotere aantallen ganzen uit de broedgebieden in het Arctische gebied.

In 2016, 2017, 2018 en 2019 heeft beheerder Cor Noorman een telling uitgevoerd van de zomerganzen. Deze vindt landelijk plaats op de derde zaterdag van juli. De telling zomerganzen volgt een gestandaardiseerde methode volgens Protocol zomertelling ganzen, april 2012. De resultaten van de afgelopen vier jaar zijn:

Jaar/soort	Grauwe gans	Kolgans	Brand-gans	Gr. Can. Gans	Nijlgans	Indische gans	Overige	Totaal
16-7-2016	821	0	0	484	26	0	29	1360
15-7-2017	1259	0	0	1016	60	0	38	2373
21-7-2018	1311	0	2	1295	144	0	53	2805
20-7-2019	521	0	0	631	110	0	46	1308

De ganzen beïnvloeden op uiteenlopende wijze zowel de ontwikkeling van flora als de populaties van uiteenlopende soorten fauna in De Groenzoom. Door de toename van het aantal ganzen in de periode 2016-2018 nam deze invloed toe. Bijvoorbeeld door verstoring van weidevogels, het afgrazen van rietvegetaties, bemesting van graslanden en bevuiling van wandel- en fietspaden.

In 2018 bleek het aantal zomerganzen in De Groenzoom ten opzichte van 2016 meer dan verdubbeld. In 2019 is besloten over te gaan op nestbehandeling van de zomerganzen. Nestbehandeling van zomerganzen houdt concreet in het schudden, prikken of verwijderen van de eieren dan wel het onderdompelen van de eieren in maaskiemolie. Doel is in alle gevallen het aantal ganzen terug te brengen naar een beheersbare populatie. De beheerder en twee vrijwilligers hebben in de periode begin april tot eind mei met een interval van ongeveer drie weken in totaal drie rondes nestbehandeling uitgevoerd. In totaal zijn 1632 eieren uit 336 nesten verwijderd. In 2020 wordt op gelijke wijze de beheersing van ganzen uitgevoerd.

De telling van 2019 laat ten opzichte van 2018 meer dan een halvering van het aantal zomerganzen zien. Een afname was wel verwacht, maar niet zo sterk. De vraag is of deze sterke afname een direct gevolg is van de nestbehandeling waarmee dit jaar voor het eerst is begonnen. In de Bergboezem bijvoorbeeld, vonden een dag voor de telling nog tot laat in de avond werkzaamheden (maaisel afruimen) plaats. Mogelijk is een deel van de overdag verblijvende ganzen naar omliggende gebieden (polder Oude Leede, Ackersdijk) getrokken. Vorig jaar waren alle percelen in de Bergboezem al gemaaid en afgeruimd en vonden er ook geen andere werkzaamheden plaats. Om externe factoren zoveel mogelijk uit te sluiten, is het van belang de tellingen over een reeks van jaren te blijven continueren. In 2020 zal dan ook wederom geteld worden.

Muskusratten

In het voorjaar van 2019 is een muskusrat waargenomen in De Groenzoom. In het laatste kwartaal van 2019 is daarom de beheersing van muskusratten opgepakt door het hoogheemraadschap. Bij de beheersing zijn een moeder, een vader en een tiental jonge dieren gevangen. Verondersteld wordt dat het jongen betreft van dit jaar en nakomelingen zijn van het gevangen paar. Aangezien een moeder per jaar 3-4 worpen kan produceren met gemiddeld 6-7 jongen per worp, is het aannemelijk dat er nog (veel) meer muskusratten in het gebied aanwezig moeten zijn. Alle watergangen – groot en klein – worden daarom gecontroleerd op de aanwezigheid van deze schadelijke exoot. Indien noodzakelijk vindt het vangen het hele jaar plaats, dus ook in het broedseizoen. De beheercombinatie maakt hierover nadere afspraken, zodat verstoring tot een minimum wordt beperkt.

Diversiteit

Naast de vooraf vastgelegde doelsoorten kent de Groenzoom een rijke schakering aan flora en fauna die het gebied om uiteenlopende redenen aan doet. Een bijzondere gast in 2019 was bijvoorbeeld de buidelmees die tientallen vogelaars naar De Groenzoom trok. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de waargenomen soorten.

Vlinders

Na vier jaar beginnen tendensen in ontwikkelingen herkenbaar te worden. Onderstaande tabel geeft de waargenomen dagvlinders in De Groenzoom vanaf 2016 weer. Van diverse soorten zijn sinds 2016 meerdere waarnemingen op verschillende plekken gedaan (m). Daarnaast zijn soorten doorgroeid van een incidentele waarneming (i) naar meerdere waarnemingen en hebben voor De Groenzoom zich nieuwe soorten (incidenteel) aangediend. Voor enkele soorten geldt dat die eerder wel, maar in 2019 niet zijn waargenomen (x). Algemeen kan worden gezegd dat door een gunstige ontwikkeling van de vegetatie steeds meer (doel)soorten een volwaardige populatie ontwikkelen in De Groenzoom. De hete zomers van 2018 en 2019 hebben wel hun weerslag op de omvang van de populaties van de diverse soorten. Voor 2019 heeft dit nog geen negatieve impact gehad.

Dagvlinder	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Argusvlinder	m	m	m	m		
Bruin blauwtje	m	m	m	m		
Bruin zandoogje	m	m	m	m		
Dagpauwoog	m	m	m	m		
Geelsprietdikkopje	x	x	x	x		
Groot dikkopje	x	i	m	m		
Hooibeestje	x	i	i	x		
Icarusblauwtje	m	m	m	m		
Klein geaderd witje	m	m	m	m		
Klein koolwitje	m	m	m	m		
Kleine vos	m	m	m	m		
Kleine vuurvlinder	i	m	m	m		
Koevinkje	x	x	x	x		
Oranjetipje	x	x	x	x		
Oranje zandoogje	x	x	x	x		
Zwartsprietdikkopje	i	m	m	m		
Totaal doelsoorten	10	12	12	11		
Atalanta	m	m	m	m		
Bont zandoogje	i	m	m	m		
Boomblauwtje	i	x	i	x		
Citroenvlinder	i	x	i	m		
Distelvlinder	m	m	m	m		
Gehakelde aurelia	i	i	i	m		
Groot koolwitje	m	m	m	m		
Landkaartje	i	m	m	m		
Oranje luzernevlinder	i	i	i	m		
Totaal	19	19	21	19		

Voor De Groenzoom zijn 16 doelsoorten geformuleerd. Van het Koevinkje en het Oranjetipje zijn in de omgeving leefgebieden bekend. Door de ontwikkeling van de vegetatie worden deze soorten op termijn ook in De Groenzoom verwacht. Dit geldt in mindere mate voor het Oranje Zandoogje, omdat leefgebieden in de directe omgeving nog niet bekend zijn. De leefgebieden van het Geelsprietdikkopje treffen we vooral aan in Oost- en Zuid-Nederland. Deze soort zal zich naar alle waarschijnlijkheid niet vestigen in De Groenzoom.

2.2 NATUURTYPEN

2.2.1 Moeras

Contracteis moeras

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling moeras	Helofyten	Waarvan overjarig	Struweel
Goed	$\geq 70\%$	$\geq 50\%$	$\leq 10\%$
Matig	$\geq 40\%$	$\geq 30\%$	$\leq 10\%$
Slecht	Indien niet aan goed of matig wordt voldaan		

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**

Beoordeling moeras

Kwaliteitsindicatoren bepalen de kwaliteit van het natuurtype. Voor moeras zijn de volgende kwalificerende structuurelementen te onderscheiden:

Kwalificerende structuurelementen
overjarig riet
begroeiing met helofyten (riet, biezen, gele lis en zegge soorten)
begroeiing met struweel
open water

Een beoordeling in november 2017 laat zien dat nu circa 44% bedekt is met helofyten (riet, biezen/pitrus). In 2019 is geen gebiedsdekkende inventarisatie uitgevoerd, omdat de ontwikkeling gestaag verloopt en de verschillen van jaar op jaar dus beperkt zijn.

Uitgevoerd beheer

Beheermaatregel	In winterperiode 2019 / 2020 is 1/3 van de vegetatie gemaaid
Periode	Maaien in periode november - februari
Vrijgekomen materiaal	Afvoeren: composteren

Ontwikkeling moeras 2019

De Beheercombinatie heeft er de eerste jaren voor gekozen de moerasvegetatie niet te maaien. De ontwikkeling was nog beperkt. Omdat steeds meer overjarig riet aanwezig is en in de moerasvegetatie (wilgen)opslag zich ontwikkelt, zijn in de winterperiode 2018/2019 voor de eerste keer maaierwerkzaamheden aan de moerasvegetaties uitgevoerd (1/3de areaal). Voor de winterperiodes 2019/2020 – 2020/2021 is het voornemen jaarlijks ook 1/3de van de moerasvegetatie te maaien. Hiervoor is een zonering gemaakt, zodat verspreid door het gebied jaarlijks een deel wordt gemaaid. Hiermee voorkomen we verdere successie, ontstaan verschillende biotopen en wordt verdere ontwikkeling door uitstoelen van riet en helofyten mogelijk bevorderd. Ook in het najaar van 2019 (evenals 2018) is wilgenopschot gedeeltelijk verwijderd. Hier en der blijven exemplaren staan als zangpost en nestgelegenheid. De verwijderde wilgentenen worden onder andere gebruikt in de takkenrillen in De Groenzoom.

Eind juni 2018 zijn twee oeverstroken grenzend aan beweide kruidenrijke graslanden uitgerasterd. Gebleken is dat door vertrapping en beweiding de vegetatie in deze oeverzones niet naar wens is ontwikkeld. Door de oever uit te rasteren, onderzoeken we of vegetatieontwikkeling wel plaats vindt. Bij de beoordeling in 2019 (week 33) bleken nog nauwelijks oeverplanten en nog helemaal geen riet zich ontwikkeld te hebben.

Benodigd beheer moeras 2020

In 2020 maait de Beheercombinatie wederom ongeveer één derde van de moerasvegetatie. Dit gebeurt op basis van de vastgestelde zonering, zodat gespreid over het gebied verschillende biotopen ontstaan.

In 2020 beoordelen we opnieuw de ontwikkeling van de vegetatie in de uitgerasterde delen. Na het beoordelen van de ontwikkeling van de vegetatie in de uitgerasterde delen, bekijken we of het uitrasteren van aanvullende delen in 2020 nuttig is.

In 2020 doen we wederom een opname van de rietvegetatie voor het gehele natuurtype. Op basis daarvan bepalen we de bedekkingspercentages.

2.2.2 Bloemrijke dijk

Contracteis bloemrijke dijk

Kwaliteitsbepaling van het natuurstype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling bloemrijke dijk	
goed	Indien 15 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	Indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling bloemrijke dijk

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken				Percentage			
Gehele groenzoom excl. Klapwijkse Knoop		16	17	18	19	16	17	18	19
planten	- Kamgras	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Veldgerst	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Knolboterbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Pastinaak	-	1	-	-	-	0,6%	-	-
	- Fluitenkruid	-	2	29	30	-	1,2%	17,4%	18%
	- Madeliefje	-	19	5	-	-	11,4%	3,0%	-
	- Gewoon duizendblad	-	3	-	-	-	1,8%	-	-
	- Gewone berenklauw	-	-	6	1	-	-	3,6%	0,6%
	- Cichorei	-	-	-	2	-	-	-	1,2%
	- Knoopkruid	-	4	1	4	-	4,8%	0,6%	4,8%
dagvlinders	- Kleine koolwitje	28	20	47	28	16,8%	12%	30,1%	16,8%
	- Klein geaderd witje	19	13	38	9	11,4%	7,8%	24,4%	5,4%
	- Kleine vuurvinder	-	2	24	4	-	1,2%	15,4%	2,6%
	- Hooibeestje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Icarusblauwtje	1	10	15	11	0,6%	6%	9,6%	6,6%
	- Bruin zandoogje	1	9	31	42	0,6%	5,4%	19,9%	25,2%
	- Koevinkje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Dagpauwoog	15	28	37	21	9,0%	16,8	23,7%	12,6%
	- Zwartspruetdikkopje	-	2	2	2	-	1,2%	1,2%	1,2%
	- Geelspruetdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Oranje zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Argusvlinder	9	12	13	6	5,4%	7,2%	8,3%	3,8%
	- Bruin blauwtje	1	5	8	19	0,6%	3%	5,1%	11,4%
	- Groot dikkopje	-	-	4	2	-	-	2,6%	1,2%
	- Kleine vos	21	25	23	17	12,6%	15%	14,7%	10,2%
broedvogels	- Graspieper	2	1	1	1	1,2%	0,6%	0,6%	0,6%
	- Kievit	3	6	1	-	1,8%	3,6%	0,6%	-
	- Scholekster	5	3	-	1	3,0%	1,8%	-	0,6%

In 2019 zijn in totaal 17 kwalificerende soorten waargenomen, waarvan 2 in >15% van het gebied. Dat is een gelijk aantal als in 2018.

In 2019 is de schrale vegetatie in de Klapwijkse Knoop toegevoegd aan het areaal bloemrijke dijk (blauw omcirkeld onderstaand). Uit 2016 en 2017 zijn waarnemingen van diverse vlindersoorten bekend, vanaf 2018 is dit officieel bijgehouden. Het beheer (maaïen en afvoeren) voeren wij ook daar nu uit, vergelijkbaar met de overige bloemrijke dijken. De volgende soorten vlinders zijn daar aangetroffen.

Kwalificerende soorten				
Klapwijkse Knoop	2018	2018	2019	2019
- Kleine koolwitje	1	9,1%	3	27,3%
- Klein geaderd witje	1	9,1%	5	45,5%
- Kleine vuurvliinder	-	-	2	18,2%
- Hooibeestje	1	9,1%	-	-
- Icarusblauwtje	3	27,3%	6	54,5%
- Bruin zandoogje	6	54,5%	5	45,5%
- Koevinkje	-	-	-	-
- Dagpauwoog	2	18,2%	3	27,3%
- Zwartsprietdikkopje	6	54,5%	1	9,1%
- Geelsprietdikkopje	-	-	-	-
- Oranje zandoogje	-	-	-	-
- Argusvliinder	1	9,1%	2	18,2%
- Bruin blauwtje	5	45,5%	6	54,5%
- Groot dikkopje	2	18,2%	4	36,4%
- Kleine vos	3	27,3%	1	9,1%

Eind 2019 is een deel van dit gebied in samenspraak met Natuur- en Milieuwerkgroep Pijnacker heringericht. Een deel van de vegetatie waarin de vlinders zijn aangetroffen is hiermee (tijdelijk) niet aanwezig. In 2020 zullen we monitoren of de vegetatie zich naar wens ontwikkelt en of de voorheen vastgestelde vlinderpopulatie zich weer opnieuw heeft kunnen vestigen.

Uitgevoerd beheer bloemrijke dijk

<i>Beheermaatregel</i>	Gedeeltelijke beweiding door schapen, 2.000 tot 2.500 graasdagen / hectare / jaar, gedeeltelijk (sinus)maai-beheer
<i>Periode</i>	Tussen juni / december
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Maaisel afgevoerd naar compostering

Ontwikkeling bloemrijke dijk 2019

De vegetatieontwikkeling op de bloemrijke dijken gaat gestaag. Een drietal dijken en enkele kleine percelen (rood omcirkeld op volgende pagina) zijn gedurende het jaar beweïd door schapen. Hiervoor is samengewerkt met twee pachters. De overige bloemrijke dijken zijn twee keer gemaaid. Het beheer vereist continuïteit om op lange termijn de gewenste kruidenrijkdom te realiseren.

Continuïteit geldt ook voor de bloemrijke dijken rond de Bergboezem. Om een te dichte vegetatie te voorkomen is extra ingezet op beweïding. Daarnaast is evenals in 2018 een deel van de vegetatie gemaaid en is dit maaisel afgevoerd. Omdat deze werkzaamheden in een nat najaar plaatsvonden, is hierbij enige structuurschade ontstaan.

Het aandeel distels op de Ruyvense vaart is toegenomen. Een aanzienlijk deel van de dijk is begroeïd met distels.

Benodigd beheer bloemrijke dijk 2020

Vanwege de dichte bezetting met distels van de dijk van de Ruyvense vaart vinden in 2020 intensievere maaierwerkzaamheden plaats. Voornemen is 4 keer te klepelen. Bij voorkeur vinden deze werkzaamheden direct na de bloei plaats, zodat de distels niet gaan zaaien. Afhankelijk van het voorjaar (koud /warm en droog / nat) verschilt het moment van bloei van jaar tot jaar. Op locaties met dichte bezetting van distels beoordelen we of broedgevallen aanwezig zijn, zodat we eventueel bij vroege bloei al in het broedseizoen kunnen maaien. De overige locaties worden een eerste keer direct na het broedseizoen gemaaid. Daarmee proberen we de distels uit te putten en zaadzetting te voorkomen. Hiermee dringen we de bezetting terug. Tevens maakt dit de noodzakelijke inspectie door het hoogheemraadschap mogelijk.

De beweiding van de kades van de Bergboezem blijkt jaarlijks onvoldoende om de bovenmatige grasgroei in toom te houden. Daarom is twee jaar achtereen gemaaid. Ook in 2020 zijn wij voornemens de dijken rondom de Bergboezem te maaien. In afwijking van voorgaande jaren is het voornemen te maaien medio juli (periode afhankelijk van weersomstandigheden om structuurschade te voorkomen). Voorafgaand krijgen kruiden de kans zaad te zetten. Nadien houden we een korte vegetatie door (na)beweiding in stand.

2.2.3 Vochtig weidevogelgrasland

Contracteis vochtig weidevogelgrasland

Kwaliteitsbepaling vochtig weidevogelgrasland	
goed	indien meer dan 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
matig	indien 45 – 60 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\geq 50\%$
slecht	indien 35 – 45 broedparen per 100 ha van de kwalificerende soorten voorkomen of met een Bruto Territoriaal Succes (BTS) $\leq 50\%$

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **goed**.

Beoordeling vochtig weidevogelgrasland

Kwalificerende soorten		Aantal broedparen				% BTS			
		2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Weidevogels	- gele kwikstaart	7	14	10	7	-	-	-	-
	- graspieper	0	1	0	0	-	-	-	-
	- grutto	30	28	31	23	23/77%	22/79%	27/87%	16/69%
	- krakeend	0	3	6	6	-	-	-	-
	- kuifeend	0	2	8	3	-	-	-	-
	- slobbeend	2	0	3	2	-	-	-	-
	- tureluur	15	20	15	8	12/80%	16/80%	10/67%	6/75%
	- veldleeuwerik	12	12	7	9	-	-	-	-
	- watersnip	0	0	0	0	-	-	-	-
	- wintertaling	0	0	0	0	-	-	-	-
	- wulp	0	0	0	0	-	-	-	-
	- zomertaling	0	0	1	0	-	-	-	-
	- kievit	45	38	40	30	-	-	-	-
	- scholekster	8	5	6	4	-	-	-	-

Oordeel vochtig weidevogelgrasland

In totaal hebben in 2019 92 (-35 t.o.v. 2018) broedparen van kwalificerende soorten gebroed in de Bergboezem (ca. 140 per 100 ha.). Het betreft 31 paren van de grutto en de tureluur. Het BTS van de grutto en de tureluur is gezamenlijk 71%. Het broedsucces van de grutto is 69%, van de tureluur 75%.

Ontwikkeling vochtig weidevogelgrasland 2019

In 2019 hebben beduidend minder weidevogels gebroed in de Bergboezem. Een aantal mogelijke oorzaken hiervan zijn:

- Geluidsoverlast. Vanaf januari tot en met de eerste week van mei vonden dagelijks, gedurende de hele dag, heiwerkzaamheden plaats langs het Boezempad, ten behoeve van de uitbreiding van het bedrijvenpark. Bovendien veroorzaakte het heen en weer rijdende vrachtverkeer opdwarrelend stof en zand dat bij oostenwind het gebied inwaaide.
- Verkeersdrukke. Steeds meer mensen hebben het eind december 2016 nieuw aangelegde fietspad ontdekt. Niet alleen scholieren maken hiervan gebruik, ook het woon/werkverkeer. Bovendien is door de aanleg van het fietspad geschikt leef- en broedgebied voor weidevogels verloren gegaan.
- Fluctuerend plasdras. Tijdens de hele broedperiode fluctueerde het oppervlakte plasdras sterk als gevolg van te kort aan neerslag en natuurlijke verdamping. Al

vroeg in het broedseizoen staan sommige plekken al droog of bevatten nauwelijks nog water. Op één moment hebben molentjes door harde wind te snel gemalen, wat de omvang van plas-dras door de opvolgende droge periode heeft beïnvloed.

- Predatie. Diverse predatoren zijn aan te wijzen die het op de eieren en/of de kuikens hebben voorzien: wezel, hermelijn, slechtvalk, bruine kiekendief, buizerd, zilverbmeeuw, kleine mantelmeeuw, zwarte kraai en kauw. Met name de grote groepen kauwen afkomstig uit de omliggende woonwijken en het nabijgelegen bedrijvenpark baart zorgen. Evenals voorgaande jaren is geen enkel bewijs gevonden dat de vos in de Bergboezem ook een aandeel heeft gehad in de predatie van eieren en / of kuikens.

In 2019 is geëxperimenteerd met een betere verdeling van de plas-dras-locaties over de Bergboezem door met verstelbare molentjes het waterpeil te reguleren. Gebleken is dat dit nog onvoldoende mogelijkheden biedt om de waterstanden in de Bergboezem efficiënt te sturen. Gedurende 2020 vinden daarom nog enkele aanvullende wijzigingen plaats.

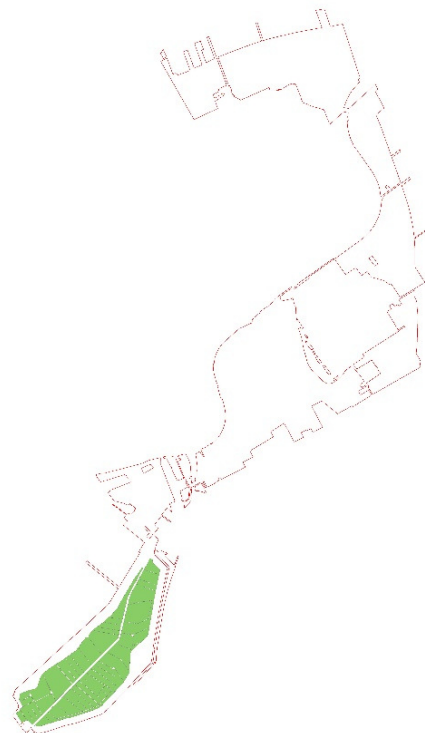
Alle percelen zijn in de periode juni – juli in mozaïekverband gemaaid, het maaisel is afgevoerd. Op verzoek van de pachter zijn op enkele percelen distels gemaaid en afgevoerd. Vanwege ongunstige weersomstandigheden is - in tegenstelling tot 2018 - slechts een enkel perceel tweemaal gemaaid; het maaisel is afgevoerd. In 2019 heeft op alle percelen voor korte of langere tijd nabeweiding plaatsgevonden met Black Angus ossen. Bemesting met kunstmest of organische mest (drijfmest of ruige mest) heeft nergens plaatsgevonden.

Langzaam beginnen zich meer diverse kruiden te ontwikkelen in de Bergboezem. In vergelijking met voorgaande jaren verschijnen in april steeds meer percelen vroege voorjaarsbloeiers als pinksterbloem en fluitenkruid. Tevens zijn in meerdere percelen mooie vegetaties van kruipende boterbloem en diverse soorten uit de familie van de ooievaarsbek aangetroffen. Ook honderden bloeiende planten, bijvoorbeeld de grote ratelaar en de eerste bloeiende echte koekoeksbloemen zijn waargenomen. Op natuurlijke wijze – mede door de plasdrasgebieden – zijn grote verschillen waarneembaar in dichtheid en lengte van de vegetatie. Percelen met kale onbegroeide plekken worden afgewisseld door percelen met (zeer) korte vegetatie en percelen met relatief lange vegetatie (grote vossenstaart).

Benodigd beheer vochtig weidevogelgrasland 2020

Eind 2019 is in samenspraak met het gebruikersplatform bepaald welke maatregelen uitgevoerd moeten worden om de regulering van de plas-dras in de bergboezem verder te verbeteren. Deze maatregelen worden gedurende 2020 uitgevoerd. Dit betreft onder andere het beter verstelbaar maken van de molentjes en de mogelijkheid te realiseren om water in te laten vanuit de watergang langs de Combinatieweg.

Het beheer wordt in samenwerking met de pachter op gelijke wijze voortgezet.

2.2.4 Kruiden en faunairijk grasland

Contracteisen kruiden en faunairijk grasland

Kwaliteitsbepaling van het natuurstype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling kruiden- en faunairijk grasland	
goed	indien minimaal 13 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 8 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 7-12 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling kruiden en faunairijk grasland

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken				Percentage			
		16	17	18	19	16	17	18	19
planten	- Scherpe boterbloem	1	-	-	-	0,9%	-	-	-
	- Veldzuring	-	28	-	-	-	26,2%	-	-
	- Rode klaver	-	1	1	-	-	0,9%	0,9%	-
	- Vertakte leeuwentand	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Pinksterbloem	-	-	2	1	-	-	1,8%	0,9%
	- Madeliefje	-	-	7	3	-	-	6,5%	2,8%
	- Brunel	-	1	-	-	-	0,9%	-	-
	- Fluitenkruid	-	-	1	-	-	-	0,9%	-
dagvlinders	- Kleine koolwitje	16	7	20	33	15,0%	6,5%	18,7%	30,9%
	- Klein geaderd witje	18	6	8	4	16,8%	5,6%	7,5%	3,7%
	- Kleine vuurvliinder	1	1	3	1	0,9%	0,9%	2,8%	0,9%
	- Hooibeestje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Icarusblauwtje	-	1	1	2	-	0,9%	0,9%	1,8%
	- Bruin zandoogje	-	-	1	5	-	-	0,9%	4,7%
	- Koevinkje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Dagpauwoog	5	7	6	6	4,7%	6,5%	5,6%	5,6%
	- Zwartsprietdikkopje	-	-	1	-	-	-	0,9%	-
	- Geelsprietdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Oranje zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Argusvlinder	8	4	4	4	7,5%	3,7%	3,7%	3,7%
	- Bruin blauwtje	-	-	1	5	-	-	0,9%	4,7%
	- Groot dikkopje	-	1	-	2	-	0,9%	-	1,8%
	- Kleine vos	16	21	8	14	15,0%	19,6%	7,5%	12,6%

Uitgevoerd beheer

Beheermaatregel	Begraast in samenwerking met pachters
Periode	Tussen 1 april / 1 oktober
Vrijgekomen materiaal	-

Ontwikkeling kruiden en faunairijk grasland 2019

In 2019 is op alle percelen samengewerkt met de pachters die ook in 2018 actief waren. Dit bleek tot wederzijdse tevredenheid tijdens de jaarlijkse evaluatiegesprekken.

Op enkele pachtpercelen (met name nabij hoog-laagveenbosje) neemt pitrus een steeds groter deel van het grasland in. Deze ontwikkeling willen we beperken. Als proef is daarom medio november 2018 een vak van 10 bij 10 meter pitrus met de bosmaaier tot op het maaiveld gemaaid. Het maaisel is blijven liggen. Uit extern onderzoek zou zijn vast komen te staan dat na afmaaien in het najaar/de winter, de vorst in het hart van pitrus de planten extra zouden uitputten. Helaas is er nauwelijks vorst van betekenis geweest, waardoor pitrus zich uiteindelijk weer volledig heeft hersteld.

De omvang van het areaal distels in de kruiden- en faunairijke graslanden is in 2019 toegenomen. Met name in de percelen rond de waterplas zien we een sterke toename. Oorzaken hiervan zijn waarschijnlijk de aanwezige zaadbron op de kade van de Ruyvense Vaart en de relatief open vegetatie in 2018 als gevolg van droogte. Ook in 2019 zijn delen gemaaid, de afname die we in 2018 zagen is echter gekeerd naar een toename.

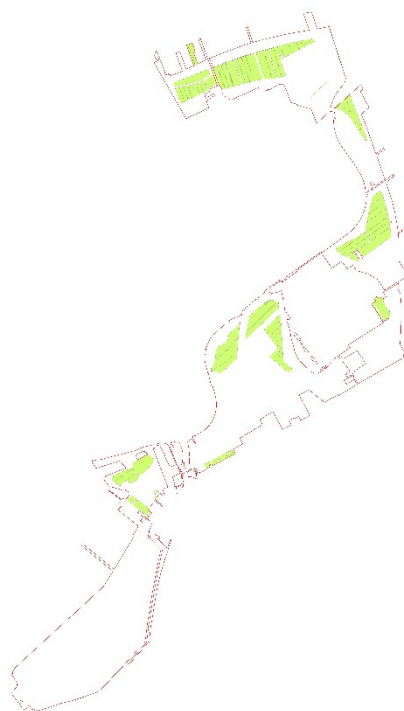
Op enkele andere percelen zijn naast koeien in een lage bezetting, ook schapen mee geweid. Dit om meer diversiteit te creëren. De invloed op de vegetatie is beperkt. Deze beweiding zetten we op enkele percelen als proef dan ook door.

Benodigd beheer kruiden en faunairijk grasland 2019

De overeenkomsten met de pachters zijn verlengd. Het beheer zetten we samen op vergelijkbare wijze voort.

In 2020 gaan we distels intensiever maaien. Direct na het broedseizoen zal een groot deel gemaaid worden. Afhankelijk van het weer in het voorjaar verwachten we hiermee zaadvorming te voorkomen (voorafgaande bloei als nectarplant voor onder andere vlinders is mogelijk). Aansluitend zal in 2020 nog enkele keren gemaaid worden om de bezetting van distels terug te dringen.

Voor de percelen met pitrus nabij het hoog-laagveenbosje gaan we bekijken of alternatieven voor het huidige beheer mogelijk zijn. Hiermee willen we de ontwikkeling van de pitrus beperken/ stoppen en bekijken we of (alternatieve) doelsoorten tot ontwikkeling gebracht kunnen worden. Dit doen we in overleg met betrokkenen in het gebied.

2.2.5 Glanshaverhooiland

Contracteis glanshaverhooiland

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling glanshaverhooiland	
goed	indien 17 of meer kwalificerende soorten voorkomen, waarvan tenminste 10 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 9-16 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is voor **20 hectare goed** en voor **10 hectare matig**.

Beoordeling glanshaverhooiland

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken				Percentage			
		16	17	18	19	16	17	18	19
planten	- Glanshaver	-	2	3	2	-	3,8%	5,8%	3,8%
	- Fluitenkruid	1	-	5	15	1,9%	-	9,5%	28,5%
	- Wilde peen	-	-	-	3	-	-	-	5,7%
	- Vertakte Leeuwentand	-	-	-	3	-	-	-	5,7%
	- Gewoon duizendblad	-	-	-	3	-	-	-	5,8%
	- Knolboterbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Knoopkruid	-	-	-	2	-	-	-	3,8%
	- Veldlathyrus	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Margriet	-	11	-	2	-	21,2%	-	3,8%
	- Echte Koekoeksbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Grote vossenstaart	-	1	14	29	-	1,9%	26,9%	55,1%
	- Timotheegrass	5	25	7	14	9,6%	48,1%	13,5%	26,6%
	- Kamgras	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Veldgerst	-	-	-	1	-	-	-	1,9%
dagvlinders	- Kleine koolwitje	13	5	8	22	25,0%	9,6%	15,4%	42,3%
	- Klein geaderd witje	10	6	8	3	19,2%	11,5%	15,4%	5,7%
	- Kleine vuurvinder	-	-	-	4	-	-	-	7,7%
	- Hooibeestje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Icarusblauwtje	-	-	2	2	-	-	3,8%	3,8%
	- Bruin zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Koevinkje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Dagpauwoog	3	4	1	8	5,8%	7,7%	1,9%	15,4%
	- Zwartsprietdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Geelsprietdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Oranje zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Argusvlinder	9	14	4	3	17,3%	26,9%	7,7%	5,8%
	- Bruin blauwtje	-	1	-	15	-	0,9%	-	28,8%
	- Groot dikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Kleine vos	13	7	4	3	25,0%	13,5%	7,7%	5,8%

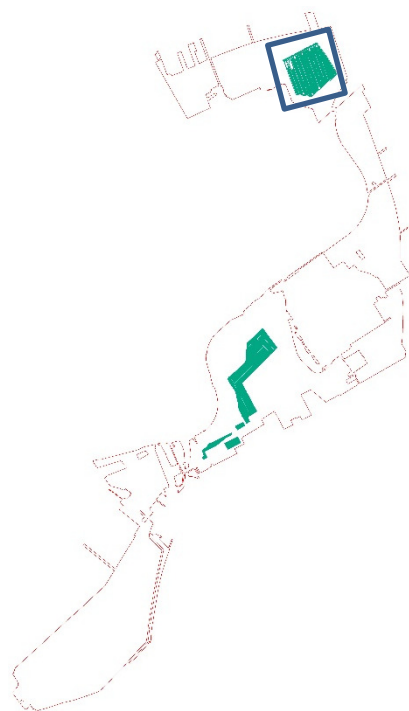
Uitgevoerd beheer

<i>Beheermaatregel</i>	maaïen
<i>Periode</i>	Tweede helft mei, juli en september
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Afgevoerd naar compostering. Dit wordt gedaan door een agrariër in De Groenzoom

Ontwikkeling glanshaverhooiland 2019

Op 22 mei 2019 is het glanshaverhooiland in deelgebied 4 (blauw omcirkeld) vervroegd gemaaid onder strikte voorwaarden. Dit betekent dat van binnen naar buiten is gemaaid met een aangepaste snelheid en langs de perceelranden (slootranden) een strook vegetatie van minimaal 4 meter is blijven staan. In deze vegetatiestroken kunnen weidevogels met hun kuikens en hazen dekking vinden tegen vliegende predatoren zoals bijvoorbeeld kraaiachtigen en is ook hun voedsel vinden.

Eerder maaien (nog tijdens het broedseizoen) is uitgevoerd om de ontwikkeling van de vegetatie tot de gewenste kruidenrijke vegetatie te versnellen. De vegetatie bestaat uit relatief veel ridderzuring en distels en een dichte grasvegetatie. Door eerder te maaien wordt meer massa afgevoerd en krijgen zowel de ongewenste kruiden als grassen geen kans zaad te vormen en zich uit te zaaien. Hierdoor ontstaat op termijn een meer open vegetatie waarin andere kruiden zich makkelijk kunnen ontwikkelen. Doordat eerder gemaaid is hebben in 2019 nog twee maairondes plaatsgevonden, waardoor in dit deelgebied niet twee keer zoals voorgaande jaren maar drie keer gemaaid is. Hiermee is meer massa afgevoerd. Nadien heeft nog nabeweiding plaatsgevonden.

Om de ontwikkeling van een kruidenrijke vegetatie te stimuleren is in 2018 maaisel met uitgebloeide kruiden uitgestrooid op een perceel in het glanshaverhooiland aan de Keulseweg. De zaadplanten zijn afkomstig van de berm langs het Ruysensepad. Het betreft de volgende planten: knooppkruid, boerenwormkruid, wilde peen, brunel, duizendblad, gewone rolklaver en rode klaver. Het betreffende perceel is bewust gekozen, omdat hier in vergelijking met de andere percelen weinig akkerdistels voorkomen en het ook het vochtigste perceel is. Begin augustus 2019 bleek deze werkwijze duidelijk zijn vruchten te hebben afgeworpen. Met name boerenwormkruid, duizendblad, knooppkruid en wilde peen stonden volop in bloei.

Benodigd beheer glanshaverhooiland 2020

In 2019 is vervroegd gemaaid. Dit heeft tot weerstand geleid in de omgeving. Voornemen is in 2020 wederom vervroegd te maaien (eind mei). Daarom zijn de maatregelen in 2019 tijdens een veldbezoek geëvalueerd met het gebruikersplatform. Hierbij is afgesproken in 2020:

- Eind april / begin mei het gebruikersplatform en hun achterban ons voorgenomen maaibeleid toe te lichten en informatie uit te wisselen over broedgevallen in dit deelgebied.
- Indien gedurende het broedseizoen (voor 15 juni) gemaaid wordt niet het volledige areaal te maaien. De percelen met veel ridderzuring/ distel en een dichte grasvegetatie worden vervroegd gemaaid. Percelen waar (bloeiende) kruiden de overhand hebben worden na het broedseizoen gemaaid.

Het glanshaverhooiland nabij de grote plas ontwikkelt zich naar wens. Aandachtpunten die in 2020 onze aandacht hebben zijn de ontwikkeling van pitrus en de omstandigheden voor de weidevogels. Deze percelen zijn goed ontwaterd, waardoor weidevogels tijdens langere droge periodes moeilijk voedsel kunnen vinden. We onderzoeken de mogelijkheden deze percelen langer nat te houden.

De proeven met het verspreiden van maaisel uit andere terreinen in De Groenzoom blijkt tot goede resultaten te leiden. Ook in 2020 gaan we hiermee verder (op diverse typen vegetatie).

2.2.6 Vochtig hooiland

Contracteis vochtig hooiland

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling vochtig hooiland	
goed	indien minimaal 15 kwalificerende soorten voorkomen, waarvan ten minste 9 op >15% van de oppervlakte van het beheertype.
matig	indien 8-14 kwalificerende soorten voorkomen of indien meer soorten voorkomen, maar niet aan de eisen van klasse goed voldaan wordt.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling vochtig hooiland

Kwalificerende soorten		Aantal vlakken				Percentage			
		16	17	18	19	16	17	18	19
planten	- Echte Koekoeksbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Pinksterbloem	-	-	-	2	-	-	-	4,7%
	- Gewone dotterbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Brunel	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Moerasrolklaver	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Grote ratelaar	-	-	-	1	-	-	-	2,3%
	- Scherpe boterbloem	2	3	7	2	4,7%	7%	16,3%	4,7%
	- Egelboterbloem	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Zwarte zegge	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Kale jonker	-	-	-	-	-	-	-	-
dagvlinders	- Kleine koolwitje	4	1	4	7	9,3%	2,3%	9,3%	16,4%
	- Klein geaderd witje	9	1	9	2	20,9%	2,3%	20,9%	4,7%
	- Kleine vuurvinder	1	3	4	3	2,3%	7%	2,3%	7%
	- Hooibeestje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Icarusblauwtje	-	-	3	2	-	-	7,0%	4,7%
	- Bruin zandoogje	-	1	5	1	-	2,3	11,6%	2,3%
	- Koevinkje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Dagpauwoog	4	5	2	4	9,3%	11,6%	4,7%	9,3%
	- Oranjetipje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Zwartsprietdikkopje	-	1	-	-	-	2,3%	-	-
	- Geelsprietdikkopje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Oranje zandoogje	-	-	-	-	-	-	-	-
	- Argusvlinder	1	1	1	1	2,3%	2,3%	2,3%	2,3%
	- Bruin blauwtje	1	1	-	-	2,3%	2,3%	-	-
	- Groot dikkopje	-	2	2	2	-	4,7%	4,7%	4,7%
	- Kleine vos	4	10	10	2	9,3%	23,3%	23,3%	4,7%

Uitgevoerd beheer vochtig hooiland

Beheermaatregel	Maaien
Periode	juli en september
Vrijgekomen materiaal	Afvoeren: afgevoerd naar compostering

Ontwikkeling vochtig hooiland 2019

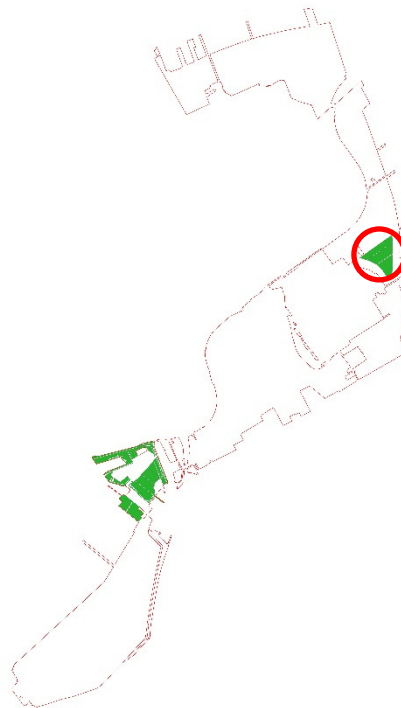
De vegetatie in de Klapwijkse Knoop is massaal en bestaat hoofdzakelijk uit gras. In het najaar van 2017 is één perceel nabeweïd met schapen. De effecten hiervan zijn positief. Daarom is besloten ook in 2018 en 2019 nabeweïding toe te passen.

In het vochtig hooiland van deelgebied 2 (rood omcirkeld) troffen we op enkele locaties verdichte bodems aan, waardoor water stagneert. Dit blijkt het gevolg van werkzaamheden in het najaar van 2015. Deze werkzaamheden hebben een negatieve uitwerking gehad op de bodemstructuur. Voor het realiseren van het gestelde doel leidt dit echter tot vertraging of is het zelfs onmogelijk hier een hooiland te ontwikkelen.

Deelgebied 2 is in 2019 voor de zomer bezocht met leden van het gebruikersplatform. Afsgesproken is de driedeling die in het gebied op natuurlijke wijze is ontstaan door middel van beheer in stand te houden (zie benodigd beheer 2020).

Voor beide locaties geldt dat deze nat zijn. In de Klapwijkse Knoop is een venige bodem aanwezig. Op lange termijn zijn de gestelde doelen hier te realiseren. Dit vergt echter een lange adem. De doelsoorten betreffende vegetatie zijn op korte termijn beperkt te verwachten.

Om de ontwikkeling één doelsoort te stimuleren is in 2018 maaisel met zaadvormende planten van de grote ratelaar op een perceel in het vochtig hooigrasland in de Klapwijkse Knoop uitgestrooid. De grote ratelaar is een doelsoort voor het vochtig hooigrasland. Deze halfparasiet van grassen komt hier op dit moment nog niet voor. Begin mei 2019 stonden in het proefvlak honderden planten grote ratelaar in vegetatief stadium. Eind mei stonden alle planten in bloei.

Benodigd beheer vochtig hooiland 2020

We hebben de meest optimale locaties in De Groenzoom voor dit type uitgekozen (waterhuishouding) om dit tot ontwikkeling te brengen. In de Klapwijkse Knoop is door de venige omstandigheden ook de bodem geschikt. In deelgebied 2 is de meer kleiige bodem al niet optimaal. De terreinomstandigheden (verdichting) die aan aanwezig bleken te zijn hebben eveneens een negatieve invloed.

In deelgebied 2 wordt de volgende dieldeling gehanteerd:

1. Vochtig hooiland

Het beheer van perceel 1 wordt niet gewijzigd. Twee keer per jaar wordt gemaaid, het maaisel wordt afgevoerd.

2. Stagnerend water

Op perceel 2 is een slecht doorlatende laag aanwezig, waardoor tot ver in de zomer water stagneert. Dit vormt een plas. Rondom groeien kenmerkende soorten zoals de zilverschoon. Uitgangspunt is dat 2 keer gemaaid wordt. Op locaties die gedurende een groot deel van het jaar nat zijn is maaien met deze frequentie niet mogelijk, hier wordt gestreefd naar een maaibeurt 1 keer per jaar. Uitgangspunt daarbij is dat structuurschade voorkomen wordt.

3. Rietvegetatie

Perceel 3 is dusdanig nat dat ook bij twee keer maaien riet zich heeft gevestigd en gestaag heeft uitgebreid. De rietvegetatie krijgt gelijkaardig beheer als de moerasvegetaties in het gebied. Eens per 3 jaar wordt het riet gemaaid. Niet het gehele perceel in één keer, maar maximaal 50% per keer. Daarnaast wordt de opslag van de elzen verwijderd.

De proeven met het verspreiden van maaisel uit andere terreinen in De Groenzoom blijkt tot goede resultaten te leiden. Ook in 2020 gaan we hiermee verder (op diverse typen vegetatie).

2.2.7 Hoog- en laagveenbos

Contracteis hoog- en laagveenbos

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling hoog- en laagveenbos	
goed	80% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten.
matig	50% oppervlakte bedekt met Inheemse/Europese boom- en struiksoorten.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Kwalificerende soorten	
Vegetatie	Inheemse/Europese boom- en struiksoorten

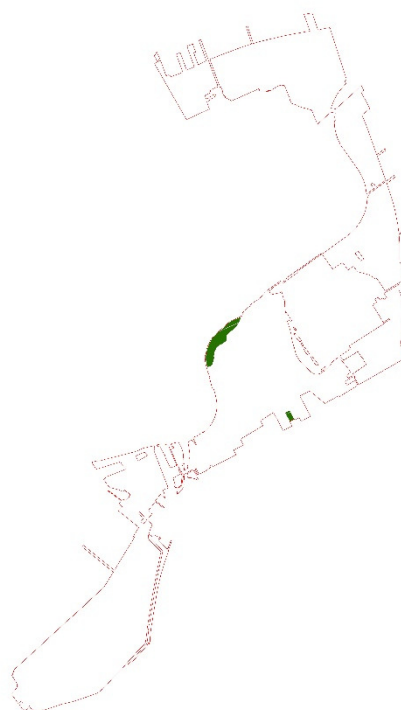
Uitgevoerd beheer

<i>(Beheer)maatregel</i>	Spontane ontwikkeling, verwijderen uitheemse soorten
<i>Periode</i>	Dit jaar niet uitgevoerd, geen noodzaak toe
<i>Vrijgekomen materiaal</i>	Op rillen stapelen

Ontwikkeling hoog- en laagveenbos 2019

Ook in 2019 is geen ontwikkeling van uitheemse soorten waargenomen. Beheeringrepen in de houtige vegetatie hebben dan ook niet plaats gevonden.

Tussen de houtige vegetatie is circa één derde van de grazige vegetatie gemaaid om de diversiteit te behouden. Door erg natte omstandigheden heeft de afvoer van het maaisel niet meer plaats kunnen vinden. Zodra dit mogelijk is (vorst, voldoende droog) zal dit alsnog gebeuren. Maaien en afvoeren is noodzakelijk om de open delen grazige vegetatie met plaatselijk veel harig wilgenroosje en relatief veel grote kattenstaart te behouden. Deze laatstgenoemde plant is hier de belangrijkste nectarplant voor het zwartsprietdikkopje.

Benodigd beheer hoog- en laagveenbos 2020

In 2020 wordt wederom een deel van de grazige vegetatie gemaaid. Gezien de natte omstandigheden zal dit in een eerder stadium gebeuren dan in 2019 (medio juli – augustus).

2.2.8 Diversiteit

Contracteis diversiteit

Kwaliteitsbepaling van het natuurtype vindt plaats op basis van de volgende criteria:

Kwaliteitsbepaling Diversiteit	
goed	Indien 6 of meer kwalificerende soorten voorkomen.
matig	Indien 3-5 kwalificerende soorten voorkomen.
slecht	indien niet aan de klasse matig of goed voldaan is.

De te behalen kwaliteit na contractperiode één is: Kwaliteitsbepaling op 31 december 2021 is **matig**.

Beoordeling diversiteit

Kwalificerende soorten		2016	2017	2018	2019
Libellen	-Bruine glazenmaker	X			
	-Glassnijder				
	-Vroege glazenmaker	X	X	X	X
Struweelvogels	-Zanglijster		X	X	X
	-Roodborsttapuit	X	X	X	X
	-Kneu	X	X	X	X
	-Blauwborst	X	X	X	X
	-Patrijs	X			
	-Rietzanger	X	X	X	X

Ontwikkeling diversiteit 2019

In 2017 zijn twee poelen gerealiseerd in De Groenzoom. Eén poel aan de noordzijde van deelgebied 1, grenzend aan het fietspad langs de Ruivensche Vaart. De tweede poel ligt in de Klapwijkse Knoop. In 2018 zijn 5 extra poelen gerealiseerd.

In het najaar van 2019 is uit 2 poelen, gelegen in het perceel bij de Middelweg, overmatige groei van met name riet verwijderd. Gelijktijdig zijn de poelen uitgediept, zodat deze voor een langere periode nat staan. De "reguliere" maatregelen maaien vegetatie en verwijderen slib zijn hiermee uitgevoerd in alle poelen.

Benodigd beheer diversiteit 2020

In de poelen wordt niet tot nauwelijks activiteit van amfibieën waargenomen. Dit kan uiteenlopende oorzaken hebben zoals soms nog beperkte oevervegetatie of de relatief lange periodes gedurende het jaar dat de enkele poelen droog staan. In 2020 onderzoeken we mogelijke oorzaken en bekijken we hoe we deze kunnen verhelpen. Dit doen we bijvoorbeeld door in droge periode te onderzoeken hoe ver de grondwaterstand wegzakt. Heeft het zin de poel uit te diepen, zodat er wel water in blijft staan? Of kunnen we begroeiing rond de poel stimuleren? Alvorens grote ingrepen te doen willen we eerst beoordelen wat effectief is (blijft er wel langer water in staan als we beperkt uitdiepen bijv.) en afwegen of die maatregelen nog opwegen tegen het effect (of zijn alternatieve maatregelen effectiever om diversiteit te vergroten). In overleg bepalen we welke maatregelen we uiteindelijk uitvoeren.

2.3 OVERIG GROEN

Het contract stelt onder andere eisen aan de hoogte van grasvegetaties, beschadigingen en kaal oppervlak. In beheerplan deel A zijn alle eisen opgenomen. Dit beheerplan is beschikbaar via de website van De Groenzoom:

(<https://www.degroenzoom.nl/over-de-groenzoom/documenten/>)

Het beheer van de kades waarop het fietspad omzoomt door bomen gelegen is, is aangepast. Werd voorheen 4 keer geklepeld om aan de beeldkwaliteitseisen te voldoen (hoogte vegetatie), in 2019 is 2x 60% gemaaid en afgevoerd. Dit om de waarde voor met name insecten te vergroten. Disteldruk op deze kades is niet meer dusdanig dat volledig maaien 4x noodzakelijk is. Zichthoeken en haarden van ongewenste soorten worden 4x meegenomen in de maaibeurten van de meterstroken, die wel het gevoerde beheerregiem behouden.

Door het natte najaar is op enkele plekken schade aan de zode ontstaan tijdens (maai)werkzaamheden. Herstel hiervan vindt natuurlijk plaats. Indien grote open plekken ontstaan in 2020 zal dit door middel van inzaai worden aangepakt.

2.4 BEPLANTING

Het bosplantsoen in De Groenzoom ontwikkelt zich naar wens. Doel is om gelaagdheid, vitaliteit en diversiteit te handhaven. In 2018 is de diversiteit beoordeeld. De diversiteit zoals aangeplant is aanwezig. Omdat groepsgewijs is aangeplant is de diversiteit op enkele locaties beperkt. Door komende jaren te gaan dunnen (vlaksgewijs en/of randen) gaan we sturen op diversiteit en gelaagdheid. Door open ruimtes die ontstaan kunnen zich ook andere soorten een plek verwerven door natuurlijke ontwikkeling.

De Beheercombinatie is verantwoordelijk voor boomveiligheidsonderzoek (VTA) van de solitaire bomen die verspreid door De Groenzoom zijn aangeplant. Begin 2018 is dit onderzoek uitgevoerd. Op basis van de resultaten zijn de dode bomen gerooid en in het plantseizoen 2018 – 2019 pleksgewijs vervangende bomen aangeplant. Zo wordt blijvend invulling gegeven aan de functies van de bomen, zoals afscherming van de bebouwing, ecologische waarden en cultuurhistorische waarden van bijvoorbeeld oude appelhassen. In 2020 wordt wederom een boomveiligheidsonderzoek uitgevoerd.

Evenals in 2017 en 2018 zijn tijdens de natuurwerkdag wilgen geknot. Door om en om te knotten is de lijnstructuur gehandhaafd. Het snoeimateriaal is gebruikt voor takkenrillen rondom poelen en deze zijn opgehaald door lokale partners. Verwachting was overigens dat knotten 1x per drie jaar zou volstaan, maar het schot was dusdanig dat ervoor gekozen is in 2019 50% te knotten. In 2020 wordt de andere 50% geknot.

2.5 WATER EN OEVERS

Evenals voorgaande jaren zijn de watergangen in het gebied gemaaid. Over enkele watergangen blijft onduidelijkheid bestaan over de verdeling van de verantwoordelijkheden. Hierover blijft de Beheercombinatie in gesprek met gemeenten, Hoogheemraadschap van Delfland en aangrenzende particulieren.

Het gebruikersplatform heeft een advies uitgebracht over de inrichting en het beheer van de kanoroute. In 2019 heeft hier nadere afstemming over plaats gevonden. De volgende maatregelen worden in 2020 genomen:

- Ondiepe delen grenzend aan de route worden gemarkeerd, zodat duidelijk is dat kanoërs de route moeten volgen. Afsnijden via het ondiepe deel waar de kano's vastlopen wordt ontmoedigd;
- De hoofdvaart wordt door de beheercombinatie 1 keer gemaaid. Enkele bypasses worden daarentegen niet meer gemaaid. Hiermee wordt verstoring voorkomen.

In 2019 heeft de beheerder in verschillende deelgebieden tientallen perceelsslotsen afgelopen. Opvallend is dat het water weliswaar bijna overal kraakhelder is – je kan tot op de bodem kijken – maar nergens is eiafzet van padden, kikkers en salamanders geconstateerd. Ook zijn in geen enkele perceelsloot vissen waargenomen, zelfs geen stekelbaarsjes. Tot slot is ook de ontwikkeling van vegetatie beperkt. In 2020 vindt hier nader onderzoek naar plaats. Wij faciliteren en ondersteunen de Projectgroep Oppervlaktewaterkwaliteit Oostland die in samenwerking met studenten de waterkwaliteit en ecologische waarde in en nabij de watergangen gaan monitoren.

2.6 INFRASTRUCTUUR

De begroeiing van half verharde wandel- en beheerpaden is een aandachtspunt. Tijdens de jaarlijkse kwaliteitsschouwen is gebleken dat dit gras regelmatig te hoog is. Bedekking met gras van deze paden is toegestaan en zelfs gewenst. De hoogte moet wel dusdanig zijn (max. 25 cm) dat het betreden van de paden niet wordt belemmerd.

De begroeiing op de halfverharde paden nabij glanshaverhooiland is door middel van branden beheerst, zodat open plekken aanwezig blijven. Deze zijn belangrijk voor zonnende vlinders zoals de argusvlinder.

Het aantal meldingen over de ruitervaden is afgenomen. In gesprekken met gebruikers/manegehouders blijkt dat de ruitervaden naar behoren functioneren. Voorkomen moet worden dat de paden te los komen te liggen. Hier houden we in het beheer rekening mee.

De aansluitingen van paden op bruggen zijn slecht toegankelijk voor mindervaliden. De paden verzakken, terwijl de bruggen op hoogte blijven. Daardoor ontstaan hoogteverschillen die een belemmering zijn voor met name gebruikers die minder ter been zijn. Dit blijkt uit meldingen en is ook door de beheerder in het veld geconstateerd. Technisch onderhoud van de paden is de verantwoordelijkheid van de gemeenten, zij zijn van de verzakkingen in kennis gesteld.

2.7 TERREINMEUBILAIR

De beheerder controleert het meubilair wekelijks bij zijn rondgang, zodat onveilige objecten snel worden geconstateerd. Het terreinmeubilair voldoet aan de eisen.

Uitzondering hierop vormen de land- en klaphekken. Het hang- en sluitwerk dat is toegepast blijkt onvoldoende. Het sluitwerk van de hekken van met name weides met koeien zijn verbogen. Pachters passen touw en ijzerdraad toe om de hekwerken te sluiten. Hangwerk van klaphekken is afgebroken/ uitgescheurd. Tevens hangen hekwerken scheef.

In 2019 zijn 2 varianten hang- en sluitwerk toegepast in een pilot op 6 hekwerken. In het eerste kwartaal van 2020 worden alle hekwerken beoordeeld en zo mogelijk gerepareerd. Vervolgens wordt bepaald waar vervanging van hang- en sluitwerk nodig is en welke variant van de pilots hiervoor wordt gebruikt. Vervanging zal plaats vinden in de zomer van 2020.

2.8 CIVIELE KUNSTWERKEN

De kwaliteit van het schilderwerk van de brugleuningen is slecht. Daarnaast vindt snel algengroei op de brugleuningen plaats. Na meldingen hierover in 2016 zijn de koppen van de leuningen geschilderd, maar de verfkwaliteit is over het algemeen nog slecht.

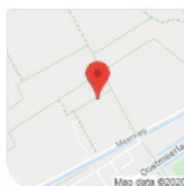
In de Bergboezem staan drie windmolentjes die een functionele bijdrage leveren aan het peilbeheer in de Bergboezem. In 2018 zijn de molentjes aangepast. Door de hoogte van de inlaat verstelbaar te maken, kan nu op verschillende niveaus bemalen worden. Begin 2020 zal dit verder geoptimaliseerd worden in samenspraak met het gebruikersplatform. Hierdoor kan de plas-dras voor de weidevogels nauwkeuriger gestuurd worden. Tevens heeft groot onderhoud van de molentjes plaats gevonden.

2.9 SCHOON

Wekelijks voert de beheerder een zwerfvuilronde door De Groenzoom uit. De hoeveelheid verzameld zwerfafval is beperkt, bezoekers nemen dit over het algemeen zelf mee en laten dit niet slingeren in het gebied. Daarnaast nemen wandelaars gewapend met prikstok ook regelmatig zwerfafval mee, wat de taak van de beheerder deels ontlast. Ook oplettende recreanten ondersteunen ons, bijvoorbeeld door een melding via facebook. Al is dit ook niet te missen, zoals duidelijk blijkt uit onderstaande melding. Deze melding is gedaan in de eindejaar periode. In deze periode zien wij jaarlijks een toename van de hoeveelheid zwerfafval. Met name restanten van vuurwerk zorgen in deze periode voor een toename.

30-12-2019 11:37

Goedemorgen, gisteren aan de wandel geweest in de groenzoom en tenzij jullie ze er hebben neergelegd zijn er een zootje banden gedumpt

52°00'12.5"N 4°27'58.4"E

Zoek lokale bedrijven, bekijk kaarten en vind routebeschrijvingen in Google Maps.

google.com

3 PROCESSEN

De werkzaamheden van Beheercombinatie De Groenzoom bestaat uit verschillende facetten die in diverse processen te vatten zijn. In hoofdstuk 2 is ingegaan op het onderhouden en ontwikkelen van alle objecten. Alle overige handelingen zoals het betrekken van bewoners en kwaliteitsbeheersing zijn in dit hoofdstuk belicht.

3.1 PROCESMANAGEMENT

3.1.1 Scopemanagement

Onderstaand zijn de gedurende de beheerperiode ingediende voorstellen tot wijziging (VTW) toegelicht. Als de Beheercombinatie de inrichting of het beheer wil wijzigen dient zij een VTW in. Hierin zijn de doelstelling, te nemen maatregelen en daarmee samenhangende kosten toegelicht. De opdrachtgever beoordeelt of dit past in de doelstellingen voor De Groenzoom en op lange termijn duurzaam in stand te houden is.

Verzoek tot wijziging 2019 (VTW)	
-10 Bijvriendelijk beheer kades	(Akkoord ✓)
De kades in De Groenzoom worden op beeld onderhouden, de maximale hoogte van kruiden en grassen is in het contract vastgelegd. In de periode na aanleg ontwikkelde zich op de kade veel distels. In het eerste jaar is sinusbeheer klepelen toegepast. Omdat de distels hierbij tot bloei kwamen en het pluis overlast gaf is in 2017 en 2018 het gehele areaal kade 4 keer geklepeld. Hierdoor kreeg de vegetatie beperkt de mogelijkheid om tot bloei te komen. Hiermee waren de mogelijkheden om te foerageren en schuil- en overwinteringsmogelijkheden te vinden voor bijen beperkt. Klepelen heeft een negatief effect op bijen. Doordat de beplanting kapot geslagen wordt, worden bijen en andere insecten die zich in de vegetatie bevinden gedood. Daarnaast blijft het maaisel liggen, waardoor de bodem wordt verrijkt. Daardoor ontstaat een soortenarme vegetatie met weinig bloeiende soorten. Doelstelling is de soortenrijkdom te vergroten, meer bloeiende voedselplanten voor bijen tot ontwikkeling te laten komen en de overwinteringsmogelijkheden door overstaande beplanting te vergroten. Dit doen we door 2 keer per jaar een deel van de vegetatie te maaien en het maaisel af te voeren. Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel: • De beheercombinatie voert 2 maaibeurten uit in juni/juli en september, bij beide maaibeurten wordt 60% van het areaal gemaaid. • Smalle stroken (tot circa 8 meter) worden gefaseerd gemaaid (eerste ronde zuid, tweede ronde noord), brede stroken worden middels sinusbeheer onderhouden • Het maaisel wordt afgevoerd.	

De Beheercombinatie heeft de volgende aanvullende prijsaanbiedingen ingediend:

Prijsaanbiedingen

- 10 Herplant 112 solitaire bomen verspreid over De Groenzoom (2019)
- 11 Werkzaamheden herstel lindes kades deelgebied 4 (2019)
- 12 Proef herstel hang- en sluitwerk (2019)
- 13 Diverse werkzaamheden bomen kades (2019)
- 14 Water geven aangeplante bomen 2018/ 2019 (2019)
- 15 Nulbeurt Middelweg 23 (2019)
- 16 Klapwijkse Knoop (2019)

De maatregelen die het resultaat zijn van de prijsaanbiedingen in 2019 zijn onderstaand nader toegelicht;

Herplant 112 solitaire bomen

Verspreid door De Groenzoom, zijn voor aanvang van de beheerperiode solitaire bomen aangeplant. Een deel van deze bomen is afgestorven, onder andere door te natte groeiplaatsen of droogte. De afgestorven bomen zijn verwijderd. Op locaties waar een goede groeiplaats gerealiseerd kon worden en de bomen een waardevolle bijdrage leveren aan het beeld zijn bomen herplant. Op enkele locaties is besloten geen bomen her te planten, onder andere omdat deze als uitkijkpunt voor roofvogels zouden kunnen gaan functioneren, wat een negatief effect heeft op de weidevogels in de nabijheid.

Herstel lindes kades deelgebied 4

De lindes op de kades ontwikkelen zich nog onvoldoende. Door het uitvoeren van snoei- en grondwerkzaamheden wordt de ontwikkeling van de bomen gestimuleerd.

Proef hang- en sluitwerk

De kwaliteit van het hang- en sluitwerk is onvoldoende, met name op percelen met vee en drukke routes. 2 keer 3 hekken zijn recht gezet en voorzien van nieuw hang- en sluitwerk (2 typen). Op basis van de ervaring van dit nieuwe hang- en sluitwerk wordt in 2020 beoordeeld hoe de overige hekwerken te herstellen.

Diverse werkzaamheden bomen kades

In 2018 zijn nieuwe bomen geplant op de kades. In 2019 zijn boompalen recht gezet, gietranden herstelt e.d. om de gewenste ontwikkeling van de bomen te stimuleren.

Water geven aangeplante bomen 2018/ 2019

Bomen die in 2018 en 2019 zijn aangeplant hebben meermaals water gekregen om deze door de droge zomer heen te helpen.

Nulbeurt Middelweg 23

Een klein oppervlak is toegevoegd aan het beheer. Voor overdracht zijn enkele werkzaamheden uitgevoerd om dit beheer mogelijk te maken.

Klapwijkse Knoop

In de Klapwijkse Knoop is enkele jaren geleden een baggerdepot aangelegd. Vanuit de omgeving is een voorstel ingediend om ontsnipperende maatregelen te nemen en de natuurwaarden te vergroten, zodat negatieve effecten van het baggerdepot tenietgedaan worden. Diverse maatregelen zijn in samenwerking met betrokken natuurverenigingen uitgevoerd. In 2020 worden de zaaiwerkzaamheden uitgevoerd. Indien mogelijk wordt hierbij de omgeving betrokken om de genomen maatregelen onder de aandacht te brengen.

3.1.2 Keuringslogboek

Gedurende het jaar zijn conform het keuringsplan in het beheerplan voor verschillende aspecten keuringen uitgevoerd:

- Weidevogeltellingen in periode maart – juli.
- Vlinders en soorten diversiteit geteld door het gehele jaar.
- Vegetatie is beoordeeld in de periode mei/juni en augustus/ september.
- De beeldkwaliteit is twee keer gemeten. In zowel juli als oktober zijn 25 meetpunten in De Groenzoom beoordeeld.

De resultaten van deze keuringen zijn verwerkt in de beoordeling van de objecten in hoofdstuk 2.

3.1.3 Risicomanagement

De risicotabel is herijkt. In bijlage 4 is deze bijgevoegd. In de tabel zijn maatregelen opgenomen om de risico's te ondervangen. De maatregelen in de top 10, waarvoor maatregelen zijn opgenomen in deze jaarrapportage, zijn blauw gemarkeerd. Hiervoor zijn acties uitgezet of gaat dat conform deze rapportage en de actielijst in de jaarrapportage eisen gebeuren. De overige maatregelen voor de top 10 worden door de verantwoordelijk persoon in 2020 opgepakt. Risico's buiten de top 10 worden ieder kwartaal gemonitord. Resultaten hiervan worden in de bouwvergaderingen besproken.

3.1.4 Veiligheid- en gezondheidsplan

In 2019 hebben er zich (bijna) geen ongevallen voorgedaan. Alle werkzaamheden zijn zonder gevaarlijke situaties uitgevoerd.

3.2 TECHNISCH MANAGEMENT

De Beheercombinatie voert werkzaamheden uit binnen de begrenzing van De Groenzoom zoals die is overeengekomen. Binnen dit beheergebied dragen wij er zorg voor dat het gebied toegankelijk is voor recreanten.

3.2.1 Duurzaamheid

Doelstellingen betreffende duurzaamheid richten zich vooral op het beperken en nuttig hergebruiken van afvalstromen en het beperken van de uitstoot van CO₂.

Elektrisch voertuig

De beheerder heeft het gehele jaar, zowel voor werkzaamheden in De Groenzoom als woon-werkverkeer en afspraken buiten het gebied, gebruik gemaakt van zijn elektrische voertuig.

Hergebruiken en composteren

In 2019 hebben we wederom zelf gecomposteerd in het gebied. Daarnaast is maaisel naar de Bieslandhoeve gebracht. Hier wordt het gebruikt als strooisel voor in de potstallen, om vervolgens als meststof ingezet te worden. Ten derde is maaisel door lokale agrariërs opgehaald. Dit gedroogde maaisel is gebruikt als veevoer.

Tijdens een compostdag op 13 april is gratis groenzoomcompost ter beschikking gesteld. Een echtpaar dat vorig jaar ook van de partij was: "wij zijn erg blij met jullie compost, geen onkruid dat is opgekomen en geen plastic en andere rotzooi erin. Dat is bij sommige andere aanbieders wel anders." Tot 12 uur zijn 56 belangstellenden geteld, waarvan enkele meerdere keren zijn terug gekomen om compost te halen.

Gedurende bijna één jaar is het gemaaid gras gecomposteerd. Door de warmte (broei) in het gras zijn temperaturen van zo'n 70°C ontstaan, die in de loop van de tijd zijn gezakt tot een constante temperatuur van 50°C. Hierdoor zijn onkruidzaden én ziektekiemen afgedood. Door te composteren zorgen we voor een mooie en duurzame manier van hergebruik van organisch materiaal; gebruik van (kunst)mest is niet nodig. Compost zorgt ook voor het vastleggen van CO₂ in de bodem.

Alternatief voor composteren is het maken van Bokasi. Deze methode waarbij organisch materiaal wordt gefermenteerd staat de laatste jaren sterk in de belangstelling. In 2020 onderzoekt de beheercombinatie of met deze methode reststromen beter verwerkt kunnen worden als alternatief voor composteren.

3.2.2 Verpachten

Eind 2019 hebben met alle pachters in een positieve sfeer evaluatiegesprekken plaats gevonden. Alle pachters hebben aangegeven ook in 2020 de pacht voort te willen zetten.

In 2019 heeft 1 pachter zich teruggetrokken voor de pacht van één kade van de Bergboezem. Gezien het korte tijdsbestek is besloten afspraken te maken met de pachter van de andere kade. Hij verzorgde in 2019 de beweiding van beide kades.

In 2019 hebben zich diverse incidenten voorgedaan waarbij dieren op de openbare weg of in de sloot zijn beland doordat hekken (moedwillig) verwijderd zijn of open zijn gezet. Tevens hebben loslopende honden die vee opjagen geleid tot bijtewonden en doodgeboren lammeren. Dit laatste heeft geleid tot duizenden euro's schade door consult van de veearts, de medicatie en het verlies aan lammeren.

In 2020 nemen we enkele maatregelen om incidenten te voorkomen:

- Het moedwillig verwijderen van hekwerken voorkomen door ophanging hekwerken aan te passen.
- Betere zichtbaarheid pachters door onder andere contactgegevens op de website te plaatsen en interviews met pachters op de website.
- In handhavingsoverleg bespreken we de mogelijkheden om in omgeving beweide percelen extra alert te zijn. Continu toezicht is uiteraard niet mogelijk, maar door afstemming trachten we wel een extra oogje in het zeil te houden.

3.2.3 Recreatiemonitoring

In 2016 en 2018 heeft een recreatiemonitoring plaats gevonden. In 2020 herhalen we dit, zodat we resultaten met elkaar kunnen vergelijken en trends kunnen bepalen.

Uit algemene bevindingen maken wij op dat de diversiteit aan recreatie toe neemt, bijvoorbeeld door de toename van het aantal vissers. Recreatie vindt veelal gespreid plaats, waardoor dit in het algemeen niet leidt tot overlast of druk op de natuurwaarden. In enkele gevallen is de druk groter, bijvoorbeeld als een zeldzame vogel zoals de buidelmeeis zich laat zien in De Groenzoom (begin februari 2019) en tientallen vogelaars naar het gebied trekt.

3.3 OMGEVINGSMANAGEMENT

3.3.1 Gastheerschap en toezicht

In De Groenzoom staan gastheerschap en toezicht hoog in het vaandel. We vinden het belangrijk dat alle bezoekers in het gebied zich veilig en welkom voelen.

Informatiepunt

Elke woensdagmiddag – met uitzondering van de tweede woensdagmiddag in de maand – houdt de beheerder een inloophoudmoment tussen 13:00-15:00 uur op ons informatiepunt aan de Kleihoogt. Mensen kunnen hier terecht voor vragen en opmerkingen over De Groenzoom. Van deze gelegenheid wordt wisselend gebruik gemaakt. Regelmatig ontvangt de beheerder niemand, anderzijds komen lokaal betrokkenen met regelmaat met hun vragen langs. Gemiddeld betekent dit 1 tot 2 bezoekers per keer.

Natuurwandeling

Op de tweede woensdag van de maand organiseert beheerder Cor Noorman natuurexcursies. In 2017 namen 230 mensen deel, in 2018 waren dat er 280 en in 2019 235. Tot viermaal toe moest een excursie worden afgelast vanwege slechte weersomstandigheden. De excursie voor (hoog) bejaarde mensen op 25 juli niet vanwege aanhoudende regen, maar vanwege de tropisch warme temperatuur van rond 40 graden. De animo voor de fietstocht op 10 juli bleek boven verwachting erg groot. Helaas moest het aantal aanmeldingen worden gehalveerd, wetende dat een dergelijk aantal voor een gids ook nog erg veel is. In 2020 zijn in juli meerdere fietsexcursies ingepland, zodat iedereen deel kan nemen.

Datum	Locatie	Type	Op verzoek	Aanmeld.	Deelname
13-feb	Bergboezem	mw-1	x	22	22
13-mrt	Bergboezem	mw-1	x	19	afgelast
6-apr	Moerasgebied	mw-1	familie uit Limburg	13	18
10-apr	Glanshaverhooiland dg. 4	mw-2	x	26	28
14-apr	Moerasgebied, idylle	ow-1	NMP	20	22
8-mei	Voorafsch Polder dg.3	mw-2	x	17	afgelast
22-mei	Moerasgebied, idylle	mw-2	x	10	14
12-jun	Deelgebied 4-zuid	mw-2	x	16	afgelast
10-jul	Diverse gebiedsdelen	mf-1	x	69	32
13-jul	Diverse gebiedsdelen	mf-1	familie Baan	10	10
25-jul	Moerasgebied, idylle	mw-1	Weidevogelhof	10	afgelast
1-aug	Moerasgebied, idylle	mw-1	Weidevogelhof	12	12
7-aug	Laarzenpad Bergboezem	mw-1	x	19	17
14-aug	Moerasgebied, idylle	ow-1	Bibliotheek Oostland	11	11
16-aug	Voorafsch Polder dg.3	ow-1	tuinderij De Groenzoom	26	22
25-sep	Voorafsch Polder dg.3	ow-1	Groei & Bloei afd. Z'meer	4	4
9-okt	Glanshaverhooiland dg. 4	mw-1	x	7	7
13-nov	Moerasgebied	mw-2	x	27	16
Totaal aantal aanmeldingen/deelnemers				338	235

ow = ochtendwandeling

of = ochtend fietstocht

mw = middagwandeling

mf = middag fietstocht

het getal geeft het aantal wandelingen weer

Meldingen

Alle meldingen die bij de Beheercombinatie zijn binnengekomen zijn genoteerd in het meldingenlogboek. Deze hebben een wisselend karakter. Glas dat is achtergelaten, een dood dier dat is aangetroffen of een kapot klaphek dat niet functioneert. De beheerder handelt deze meldingen af, zo nodig in overleg met de betrokken gemeenten.

Activiteiten 2020

Ook in 2020 vinden op de tweede woensdag van de maand natuurwandelingen plaats. Aangezien dat het aantal bezoekers beperkt is, is het informatiepunt niet meer iedere woensdag geopend. Het informatiepunt is geopend op de eerste woensdag van de maand. Daarnaast is de beheerder op afspraak beschikbaar, zijn contactgegevens staan op de website.

3.3.2 Stimuleren lokale betrokkenheid

Voor het creëren van draagvlak en het zorgen van meer lokale kennis over het (beheer)gebied vinden wij het erg belangrijk dat lokale betrokkenheid gestimuleerd wordt.

Activiteiten 2019

In 2019 openen we de vlinderidylle, organiseren we weer een compostdag en een natuurwerkdag en werken we wederom samen met Rotta en het gebruikersplatform. In het voorjaar organiseren we een informatiebijeenkomst voor alle betrokkenen bij de Groenzoom. Daarnaast hebben we aan diverse initiatieven van derden in het gebied door onder andere advies en materiele ondersteuning een kleine bijdragen mogen leveren zodat deze een succes werden in het gebied mede op de kaart zetten.

Rotta

Een moerasgebiedje in de Klapwijkse knoop in beheer bij Rotta. In 2019 zijn de werkzaamheden beperkt geweest, in de eerste week van 2020 heeft een uitgebreide onderhoudsronde plaats gevonden.

POkO

In 2019 waren leden van de Projectgroep Oppervlaktewaterkwaliteit Oostland (POkO) actief langs verschillende watergangen in en rond De Groenzoom. Zij controleerden de kwaliteit van het oppervlaktewater in het kader van deelname aan het Europa wijde project genaamd 'Drinkable Rivers' onder auspiciën van Waterlab van de TU Delft, Wageningen University en Wetsus in Friesland. In 2020 gaat de projectgroep nader onderzoek doen naar de waterkwaliteit en de ecologische waarde van de watergangen in De Groenzoom. Dit doen zij in samenwerking met enkele stagiaires, de Beheercombinatie faciliteert met materiaal.

Opening vlinderydille

De in 2018 gerealiseerd vlinderydille is op 15 mei 2019 officieel geopend. Wethouders Peter Hennevanger (Pijnacker-Nootdorp) en Simon Fortuyn (Lansingerland) onthulden een informatiebord dat door de Vlinderstichting ontworpen en ter beschikking gesteld is. Hierna vertelde Kars Veling van de Vlinderstichting op zijn geheel eigen wijze de kinderen van de dagopvang Skippy uit Pijnacker waarom een vlinderidylle zo belangrijk is voor vlinders en bijen. Vervolgens mochten de kinderen samen met Kars de door hem meegebrachte koolwitjes in de idylle loslaten.

Tenslotte overhandigde Sandy Rijs van Stichting Lansingerland Samen Duurzaam een flyer met de Big five+ Groenzoom aan de wethouders. Sandy Rijs: "Net als in Afrika kun je in

Lansingerland op een spannende wildsafari op zoek naar de "Big Five". Je komt weliswaar in De Groenzoom geen leeuwen en neushoorns tegen, maar daarvoor in de plaats fascinerende vogels en andere dieren. Omdat De Groenzoom zoveel meer te bieden heeft dan alleen de "Big Five", is de lijst nog een beetje uitgebreid met vier bonus dieren". Alle kinderen en andere aanwezigen kregen een flyer uitgereikt waarna de beheerder iets vertelde over een aantal afgebeelde dieren. Met de flyer in de hand kun je dus op zoek naar de negen afgebeelde soorten en ze afvinken als je ze hebt gezien.

Nationale natuurwerkdag

Op de eerste zaterdag van november is voor de vierde keer in successie deelgenomen aan de nationale natuurwerkdag. Circa 15 deelnemers genoten van het zonnetje, de inspanning tijdens het knotten en de nazit met broodjes en napraten over De Groenzoom en omgeving.

Informatiebijeenkomst betrokkenen De Groenzoom

Op 21 maart heeft de Beheercombinatie een informatiebijeenkomst georganiseerd voor iedereen die betrokken is bij en belangstelling heeft voor De Groenzoom. De aanwezigen zijn bijgepraat over de ontwikkelingen de afgelopen drie jaar. Samen is ook gekeken naar nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden voor de komende jaren. In het tweede deel van de avond heeft Bert de Zeeuw ons geïnformeerd over de beheersing van ganzen in gebieden in de omgeving van De Groenzoom door Staatsbosbeheer. De bijeenkomst werd bezocht door 34 belangstellenden.

Gebruikersplatform

Het gebruikersplatform voorziet gemeenten en Beheercombinatie regelmatig gevraagd en ongevraagd van advies. Wij reiken gevraagde informatie aan en lichte toe waarom bepaalde keuzes gemaakt zijn. Op verzoek van het gebruikersplatform zijn diverse vergaderingen van het platform bijgewoond. Deze wisselwerking wordt als prettig en constructief ervaren, samen vinden we steeds beter de weg om elkaar te versterken.

Scouting

In 2019 heeft de nieuwbouw van scouting Olave st. Clair in De Groenzoom vorm gekregen. Hoewel de werkzaamheden eind 2019 nog niet zijn afgerond, wordt al wel gebruik gemaakt van het pand. De gerealiseerde parkeervoorziening aan de Kleihooft biedt ruimte om hun auto's tijdelijk een plek te geven bij activiteiten. Het is nog niet gelukt samen op te trekken bij activiteiten in het gebied. Daar gaan we in 2020 ons best voor doen.

Ook derden weten De Groenzoom te vinden. Afgelopen jaar vonden diverse activiteiten plaats georganiseerd vanuit de omliggende kernen.

Vliegende Vrouwen Run door De Groenzoom

Het parcours van de Ladiesrun of ook wel de Vliegende Vrouwen Run genoemd, voerde 18 mei door een deel van De Groenzoom. In het kader van de viering van hun vijfjarig bestaan, mochten eenmalig ook de Vliegende Venten aan dit evenement meedoen.

Antoni van Leeuwenhoek

Op 7 september 1674 schreef Antoni van Leeuwenhoek – een Delftse lakenhandelaar – een brief aan de Royal Society in Londen over zijn ontdekking van micro-organismen met zijn zelfontworpen microscoop in het Berkelse Meer. Deze beschrijving was zo gedetailleerd, dat we hierin nu de blauwalg *Dolichospermum* kunnen herkennen.

Zaterdag 7 september hebben leden van het Nederlands Genootschap voor Microscopie (NGVM) Van Leeuwenhoek herdacht op dezelfde plek waar hij zijn ontdekking deed. Op de parkeerplaats aan de Meerweg bij het informatiebord stond een opstelling met een aantal microscopen waarmee geïnteresseerde bezoekers watermonsters uit De Groenzoom konden bekijken die zij zelf met een schepnetje hadden verzameld. Wim van Egmond, microfotograaf van beroep en bedenker van de Antoni van Leeuwenhoekdag, spreekt van een geslaagde dag.

Tolhek

Op initiatief van Cor Overmeer is in 2019 het tolhek in De Groenzoom herbouwt. Meer dan 4 eeuwen werd op de Klapwijkseweg tol geheven. Om aan deze rijke historie te blijven herinneren is het medio 1945 gesloopte tolhek nu herbouwd.

De herbouw van de tol is mogelijk gemaakt door:

- Gemeente Lansingerland
- Gemeente Pijnacker-Nootdorp
- Historische Vereniging Berkel en Rodenrijs

Culturele Wandeling in De Groenzoom

Op 20 september van circa 19:30 tot 22:30 uur vond een Culturele Wandeling door De Groenzoom plaats. Over een lengte van ongeveer 6 km konden wandelaars onder meer genieten van zang en muziek. De organisatie was in handen van Jellie van Vliet, Atelier de Hichte. Ook de beheercombinatie was langs de route vertegenwoordigd, evenals het gebruikersplatform.

Varende Corsoboot Provincie Zuid-Holland

Voor het arrangeren van de inzending van de Provincie Zuid-Holland voor het Varend Corso heeft de firma Zuidkoop uit De Lier materialen gebruikt uit De Groenzoom. Te denken valt hierbij onder andere aan de 'sigaren' van lisdodde, aan pitrus, mattenbies, pastinaak, wilde peen en takken van wilg en hazelaar.

Activiteiten 2020

In 2020 organiseren we weer een compostdag en een natuurwerkdag en werken we wederom samen met Rotta en het gebruikersplatform. In het voorjaar organiseren we een informatiebijeenkomst voor alle betrokkenen bij de Groenzoom.

3.3.3 Communicatie omgeving

Communicatie gebeurt niet alleen in De Groenzoom zelf maar ook via de website, sociale media en (lokale) nieuwsbladen. Via de verschillende communicatiekanalen communiceert de Beheercombinatie naar de bezoekers en andere geïnteresseerden van De Groenzoom. Dit gebeurt via de volgende communicatiekanalen:

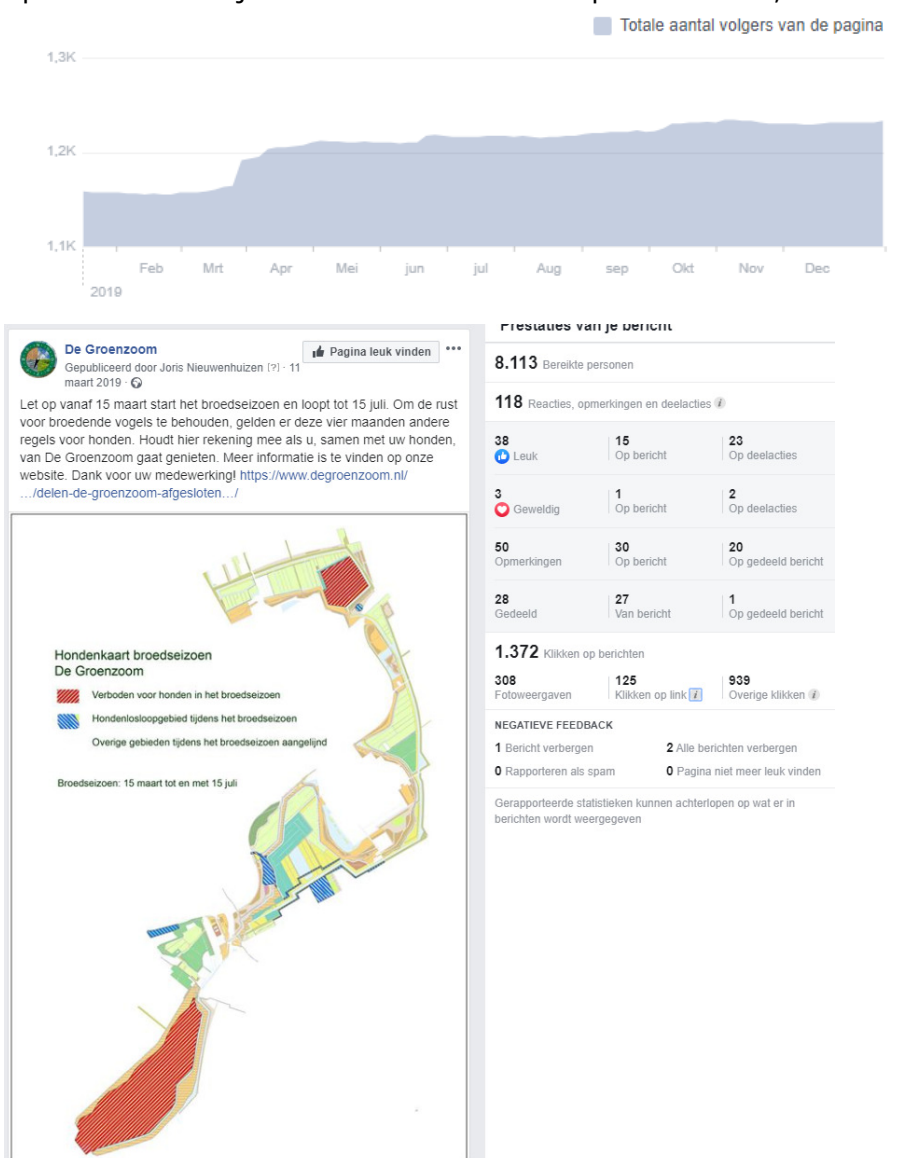
- Website (www.degroenzoom.nl)
- Twitter
- Facebook
- LinkedIn

De website was niet meer gebruiksvriendelijk en nodige ook niet echt uit. Daarom is een nieuwe website ontwikkeld met fraai beeldmateriaal, een pagina van het gebruikersplatform en verslagen van bezoekers. De website wordt veel gebruikt voor het plaatsen van nieuws. Het gaat onder andere om:

- Persberichten
- Aankondigingen van nieuwe evenementen
- Verslagen van evenementen door bezoekers
- Andere nieuwswaardigheden

Nieuwsitems en persberichten worden ook via Facebook en Twitter gedeeld, waarbij wordt verwezen naar de website van De Groenzoom. Daarnaast wordt Twitter gebruikt om korte nieuwsberichten te verspreiden over bijvoorbeeld nieuwsitems op de website, nieuwe evenementen of wijzigingen in de bereikbaarheid.

Het aantal volgers op Twitter nam in 2019 met 15 volgens toe tot 219 volgers. Op Facebook is het totaal aantal volgers opgelopen van 1.155 in 2018 naar 1.233 in 2019 (toename 78 volgers). Nevenstaande grafiek en bericht laten duidelijk zien waar aan welke artikel deze toename met name toegeschreven kan worden.

Activiteiten 2020 Contentplanning

Om de site en sociale media nog beter te benutten stellen we voor 2020 een contentplanning op. Daarin nemen we op over welke onderwerpen we wanneer op de site gaan communiceren. Door hieraan personen en termijnen te koppelen zorgen we ervoor dat continu gewerkt wordt aan actuele artikelen en passende informatievoorziening op de site, via social media en in de lokale bladen. In 2020 willen we zo onder andere informatie uitdragen over onze pachters, flora en fauna in De Groenzoom, activiteiten in het gebied, specifieke beheermaatregelen en verslagen van excursies.

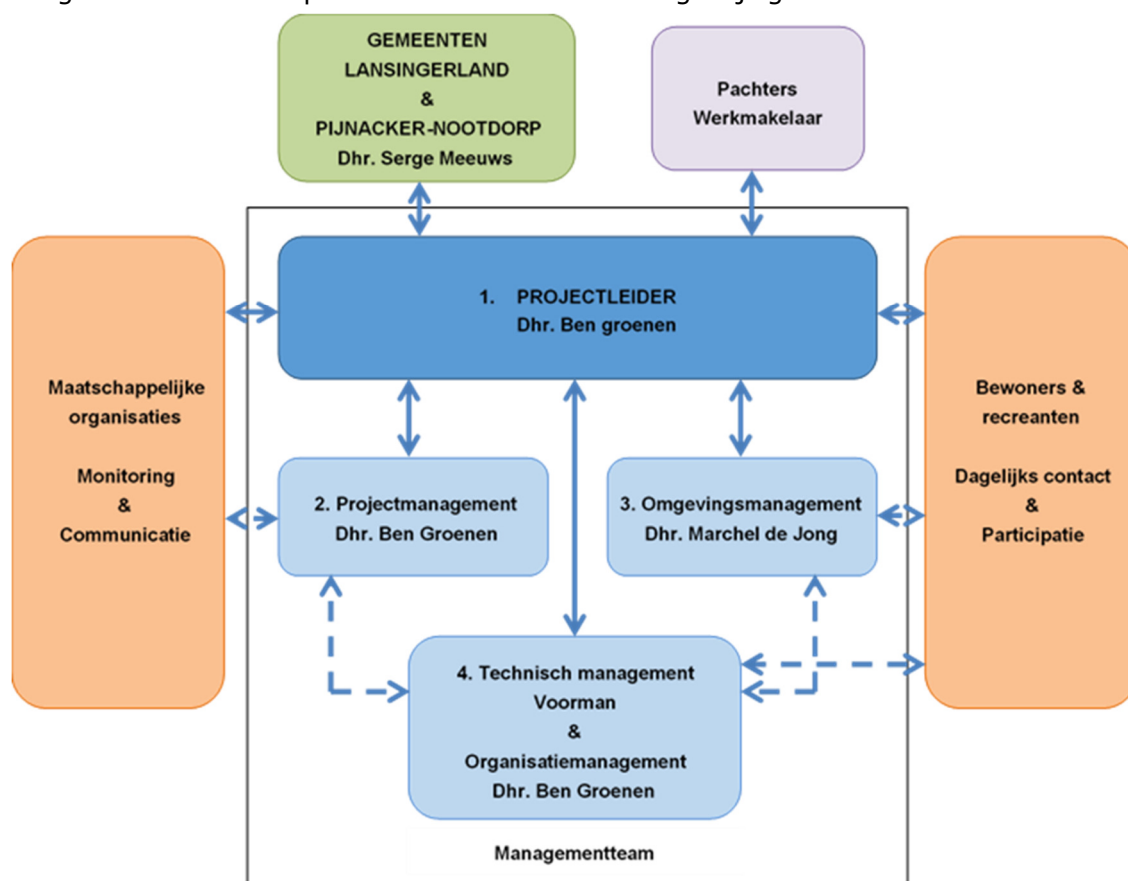
Enquête

In 2016 en 2018 is een enquête uitgevoerd onder bezoekers van De Groenzoom. In 2020 wordt deze enquête herhaald.

3.4 ORGANISATIEMANAGEMENT

3.4.1 Organisatie

De organisatie van de opdrachtnemer is in 2019 ongewijzigd.

3.4.3 Social return

Voor het beheer van De Groenzoom hebben wij de verplichting om aan de SROI-invulling van 5% van de aanneemsom te voldoen: € 15.417,-, per jaar. Dit proces is samen met de ambtenaar van de gemeente Lansingerland in 2016 voorspoedig doorlopen, waardoor per 14 maart 2016 drie SROI-kandidaten werkzaam waren in De Groenzoom. Door de vaste aanstellingen die hieruit voortgekomen zijn voldoet de Beheercombinatie aan de social return verplichting tot 31 december 2021.

3.4.4 Externe inzet

-

BIJLAGEN

Bijlage 1	Waargenomen soorten (excl. doelsoorten)
Bijlage 2	VTW's tot en met 2018

Bijlage 1 Waargenomen soorten 2019 (excl. doelsoorten)

Aalscholver	Groene kikker	Merel	Torenavalk
Aardhommel	Groene Specht	Mol	Tuinfluit
Akkerhommel	Groenling	Nijlgans	Turkse Tortel
Baardman	Groenpootruiter	Nonnetje	Veldleeuwerik
Bergeend	Grote Canadese gans	Oeverloper	Velduil
Blauwe Kiekendief	Grote Geelpootruiter	Oeverzwaluw	Vink
Blauwe Reiger	Grote Gele Kwikstaart	Ooievaar	Visdief
Boerenzwaluw	Grote keizerlibel	Paapje	Vos
Bokje	Grote Zilverreiger	Pijlstaart	Waterhoen
Bontbekplevier	Haas	Platbuik	Waterral
Boomleeuwerik	Heggenmus	Porseleinhoen	Watersnip
Boompieper	Hermelijn	Putter	Wilde Eend
Boomvalk	Holenduif	Regenwulp	Wilde kat
Bosrietzanger	Houtduif	Reuzenster	Winterkoning
Bosruiter	Houtsnip	Rietgors	Witgat
Braamsluiper	Huisbus	Rietzanger	Zanglijster
Brandgans	Huiszwaluw	Roerdomp	Zilverplevier
Bruine Kiekendief	IJsvogel	Roodborst	Zwarte Kraai
Bruine kikker	Kauw (spermologus)	Roodborsttapuit	Zwarte Roodstaart
Buizerd	Kemphaan	Roodwangschildpad	Zwarte Ruiter
Cetti's Zanger	Kleine Karekiet	Rosse metselbij	Zwartkop
Dodaars	Kleine Mantelmeeuw	Rosse stekelstaart	Zwartkopmeeuw
Dwergmeeuw	Kleine Mantelmeeuw	Schubkarper	
Dwergmuis	Kleine Plevier	Slechtvalk	
Egel	Kleine watersalamander	Slobeend	
Ekster	Kleine Zilverreiger	Smelleken	
Fazant	Kluut	Smient	
Fitis	Knobbelzwaan	Snoek	
Fuut	Koekoek	Snor	
Gaai	Koereiger	Sperwer	
Geelwangschildpad	Kokmeeuw	Spotvogel	
Geoorde Fuut	Kolblei	Spreeuw	
Gewone dwergvleermuis	Kolgans	Sprinkhaanzanger	
Gewone oeverlibel	Konijn	Staartmees	
Gewone pad	Koolmees	Steenhommel	
Gewone sachembij	Koperwiek	Steenuil	
Gierzwaluw	Kramsvogel	Steltkluut	
Goudhaan	Krombekstrandloper	Tafeleend	
Goudplevier	Kuifeend	Tapuit	
Grasbij	Lantaarntje	Temmincks	
Grasmus	Lepelaar	Strandloper	
Grauwe Gans	Meerkoet	Tjiftjaf	

Nb Dit overzicht pretendeert niet volledig te zijn.

Verzoek tot wijziging t/m 2018 (VTW)

-1 Aanleg struweelbeplanting en broeihoop

(Akkoord ✓)

In het kader van de natuurwerkdag 2016 is op het eiland Meerweg (zoekgebied lokale betrokkenheid) struweelbeplanting aangebracht met betrokken vrijwilligers en een broedhoop voor onder meer de Ringslang aangebracht.

Dit heeft als doel:

- Het vergroten van de lokale betrokkenheid bij De Groenzoom;
- Het betrekken van de natuurverenigingen bij het beheer van De Groenzoom;
- Het vergroten van de bekendheid van het gebied;
- Meer biodiversiteit en beleving in het gebied.

-2 Aanleg paddenpoelen en kleinschalige aanplant

(Akkoord ✓)

Sinds april 2016 is de Beheercombinatie De Groenzoom Vof beheerder van natuur- en recreatiegebied De Groenzoom in de gemeenten Lansingerland en Pijnacker-Nootdorp. In het kader van het onderliggende contract en de daarin genoemde EMVI-toezegging voor het graven van twee poelen in 2016 en de daarbij behorende kleinschalige aanplant.

Dit heeft als doel:

- Toename van de diversiteit van zowel flora als fauna in het gebied;
- Toename van de belevingswaarde voor bezoekers;
- Het realiseren van een nieuw type waterpartij, stilstaand water;
- Kansen benutten voor educatie mogelijkheden.

-3 Realiseren takkenril

(Akkoord ✓)

In het voorjaar van 2017 is aan de bloemrijke dijk aan de N470 een poel gerealiseerd. Honden blijken de poel in te lopen, waardoor verstoring plaatsvindt. In de winter van 2017 zijn in De Groenzoom wilgen geknot. De vrijgekomen twijgen zijn gebruikt om de poel af te schermen door een vlechthekwerk te realiseren.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Poel beschermen tegen inloop van honden;
- Realiseren zonplek voor vlinders;
- Vergroten belevingswaarde en betrokkenheid omgeving door hekwerk samen met belangstellenden te realiseren.

-4 Branden halfverharde paden deelgebied 4

(Afgewezen X)

De halfverharde paden in deelgebied 4 groeien langzaam dicht met grassen en kruiden omdat de betreding beperkt is. Dit is conform contract toegestaan. De ecologische waarde van het gebied neemt hierdoor echter af. Ook de toegankelijkheid komt uiteindelijk in het geding.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Zonmogelijkheden voor vlinders te behouden;
- Broedmogelijkheden kleine plevier te behouden;
- Toegankelijkheid van het gebied te waarborgen.

X Het voorstel is afgewezen omdat dichtgroei onderdeel is van het contract. Grootschalig beheersen van de gras-kruiden op de vegetatie is ongewenst, ook vanwege de meerkosten die daarmee samenhangen. Voorstel is pleksgewijs te bekijken hoe fauna bevordert kan worden.

-5 Aanleggen vlinderidylle

(Akkoord ✓)

Vlinders en bijen hebben bloemen nodig om nectar en stuifmeel te kunnen vinden en daarmee te overleven. Helaas hebben vlinders en bijen het moeilijk omdat er nog zo weinig bloemrijke plekken zijn. Dankzij Idylle komt hier verandering in. De Vlinderstichting en de Nederlandse Bijenhoudersvereniging leggen samen met veel vrijwilligers idylles aan voor meer kleur in het landschap. Grote bloemrijke plekken in de stad, het buitengebied of langs sloten of wegen. Heerlijke plekken om te wandelen en te genieten.

Ook in De Groenzoom willen wij graag invulling geven aan dit mooie initiatief. Zowel in De Groenzoom in de ruige parkzone nabij de N470 als in de bebouwde omgeving van Pijnacker wordt een idylle gerealiseerd. Realisatie vindt plaats in samenwerking met de vlinderstichting.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Het areaal bloeiende vegetatie in De Groenzoom te vergroten;
- De aantrekkingskracht van vlinders op De Groenzoom verder te vergroten.

-6 Verplaatsen van Landhek

(Afgewezen X)

Op de noordelijke dijk van de bergboezem is nabij molen De Valk vanaf de Molenweg afgelopen voorjaar een nieuw fietspad gerealiseerd. Een deel van de dijk was uitgerasterd, waarbij een landhek toegang bood tot de dijk en het laarzenpad. Dit raster en landhek hebben door de aanleg van het fietspad geen functie meer.

Zowel door pachters als het gebruikersplatform is aangegeven dat nabij de oostelijke entree een hek wenselijk is om percelen van elkaar te scheiden. Dit gebeurt nu met een stalen hek van een pachter. Door het plaatsen van het landhek is het laarzenpad over de dijk permanent toegankelijk. Voorstel is het landhek te verplaatsen.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Het verwijderen van een landhek zonder functie;
- Het realiseren van een functionele afscheiding tussen twee percelen die bij twee verschillende pachters in gebruik zijn;
- Het verbeteren van de toegankelijkheid van het laarzenpad op de dijk rondom de Bergboezem.

-7 Verwijderen van duiker

(Afgewezen X)

De duiker in de aanvoersloot naar windmolentje 1 in de Bergboezem is beschadigd en verzakt. De wateraanvoer stagneert daardoor. De duiker heeft op deze locatie een beperkte functie voor het beheer en de pachter. Ook het hoogheemraadschap staat positief tegenover het verwijderen van de duiker.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Kapotte duiker uit de Bergboezem te verwijderen
- De doorstroming richting windmolentje 1 te verbeteren.

-8 maaibeheer ruw gras in relatie tot beeldkwaliteitseisen (Akkoord ✓)

Het onderhoud van het beheertype ruw gras vindt plaats op basis van beeldkwaliteitseisen. Afwijkingen hierop worden met een onderhoudsfrequentie van 4x per jaar maaien / klepelen voorkomen. De ecologische potentie die het ruwe gras op diverse locaties in De Groenzoom heeft wordt door dit beheer echter niet ten volle benut.

Daarom leggen wij u graag dit verzoek tot wijziging voor met als doel:

- Behouden beeldkwaliteit als uitgangspunt voor maaifrequentie op intensief gebruikte locaties ten behoeve van beleving en veiligheid;
- Toepassen sinusbeheer op extensief gebruikte locaties en overhoeken om diversiteit vegetatie te vergroten voor insecten, vogels en kleine zoogdieren;
- Beschadiging aan bomen voorkomen door niet bij te maaien.

-9 Realiseren poelen

(Akkoord ✓)

Een EMVI-toezegging die is gedaan, is het realiseren van 2 – 5 poelen in de periode 2017-2018 op basis van de bevindingen van de eerste poelen, gerealiseerd in 2017. Gezien de trage ontwikkeling van de vegetatie in deze poelen is ons voorstel bestaande laagtes en watertjes op te waarderen tot poel. Verspreid in het gebied hebben wij 5 toekomstige poelen aangeduid die nu al een rijke vegetatie kennen en gedeeltelijk verruigd zijn. Deze poelen maaien we gefaseerd. Indien nodig verwijderen we de sliblaag en / of diepen we de poelen uit.

De Beheercombinatie heeft ten behoeve van dossiervorming de volgende brieven ingediend met meldingen over bijzonderheden / afwijkingen:

Informatiebrieven

- 1 Ontwikkeling Glanshaverhooiland en Vochtig hooigrasland (2016)
- 2 Gevolgen inunderen Bergboezem (2016)
- 3 Achtergebleven zakbakens in het gebied (2016)
- 4 Ondeugdelijk hang- en sluitwerk en te ondiepe kanoroute (2016)
- 5 Geconstateerde illegale beweiding Molenlaan (2016)
- 6 Onderhoudstoestand witte bruggen (2016)
- 7 Advisering nollen Klapwijkse knoop (2017)

De Beheercombinatie heeft de volgende aanvullende prijsaanbiedingen ingediend:

Prijsaanbiedingen

- 1 Offerte herstel opleverpunten bij ingebruikname door beheerder (2016)
- 2 Offerte verwijderen zakbakens en palen in het gebied (2016)
- 3 Offerte verwijderen grof zwerfafval uit sloot (2016)
- 4 Bomen water geven vanaf medio juli (laat gezien weersomstandigheden), laanbomen op kades, op regie (2016)
- 5 Combinatieweg herstellen (2017)
- 6 Aanbrengen afschermd beplanting achter woonhuis nabij parkeerplaats Meerweg (2017)
- 7 Omvormen stobbenwal onderdoorgang N471 (2018)
- 8 Vervangen bomen laanbeplantingen fietspad op kade (2018)
- 9 Fysieke maatregelen hondenbeleid in De Groenzoom (2018)